

Återkopplingen kan utgöra ett nytt hot mot planeten

S. 2

Sällsynta metaller blir ingen kassako för Sverige – men viktiga för EU

S. 7

INFO

ÖRESUNDSJOURNAL EXPRESS

År 6 Nr.52 24.FEBRUARI-24.MARS 2023, 28 SIDOR | www.infoexpress.se | www.infoexpress.dk | PRIS:

FRIVILLIGT OM DU TYCKER OM INNEHÅLLET S. 2

DS AUTOMOBILES

DS3 E-TENSE

FR 5 499 KR/MÅN
INKL SERVICE

36 MÅNADERS PRIVATLEASING
100% ELEKTRISK

Förbrukning: 13,4 kWh/100 km. *) Privatleasing avser 36 mån, rörlig ränta, 1000 fria mil/år inkl serviceavtal. Skatt, vinterhjul och försäkring tillkommer. Uppläggningsavgift 695 kr & 60 kr/mån i avavgift tillkommer. Bilsens pris vid köp: fr 499 900 kr.

HEDBERGS BIL

Hornyxegatan 16, Malmö. Öppet: Mån-Fre 9-18. Lör-Sön 11-15.
BESÖK OSS GÄRNA PÅ WWW.HEDBERGS.SE ELLER VÅRA SOCIALA MEDIER!

Tech-industrins blomstrande nedgång: Från uppsving till massuppsägning

Sid. 12-13

UPPTÄCK MG HOS OSS PÅ HEDIN BIL I JÄGERSRO

JUST NU!
Fria vinterhjul*

Upplev det senaste från populära MG Electric.

Välkommen till Hedin Bil Malmö på Jägersrovägen 100

MG Recharge yourself

Bilar på bilderna kan vara extrautrustade. * Fria vinterhjul gäller lagerbilar t.o.m. 28/2 2023.

Återkopplingen kan utgöra ett nytt hot mot planeten

Bild av Makri27/Pixabay

■ Förändringar gällande väderfenomen, som exempelvis el niño, kan utgöra en större risk än vad man tidigare har trott. Samtidigt har man nu upptäckt att det finns 27 platser med förstärkande återkoppling i världen, vilket innebär att tidigare antaganden om den globala uppvärmningen kan ha varit felaktiga.

Effekterna av el niño antas bli starkare på grund av den globala uppvärmningen. Detta kan påverka isen på Antarktis och leda till omfattande, irreversibel smältning av isen, av vad som framgår av en artikel från The Guardian. Artikeln tar även upp tidigare studier som har gjorts gällande växthusgasernas effekt på väderfenomenet el niño, där dess styrka verkar intensifieras på grund av värmen. Med varmare el niño-väder väntas även perioder med kallare la niña-väder. Ny forskning visar att en starkare el niño är benägna att ha en avvikande inverkan på havsvattnet söderut och att djupare havsvatten värms upp, medan havsytan förblir kyld. Eftersom djupare havsvatten värms upp kan detta medföra att isen smälter snabbare, men studien har inte tittat på hur mycket smältningen påskyndas. Enligt artikeln innehåller Antarktis tillräckligt mycket is för att kunna höja havsnivån med 70 m globalt över ett par århundraden om all is skulle smälta, vilket innebär ett allvarligt hot mot miljön. En separat studie som också lyfts fram i artikeln uppger att om temperaturen stiger med en grad Celsius över den genomsnittliga temperaturnivån innan industriella revo-

lutionen så kan det leda till att havsnivån stiger med fyra meter.

Isen på Antarktis har inte legat på en sådan låg nivå tidigare och artikeln beskriver situationen som extrem. Att isen smälter förväntas inte direkt påverka havsnivån, men isen kan indirekt bidra till att havsnivån genom att mer av isen omges av vatten och exponeras för vågor som för med sig varmare vatten. El niño anses för närvarande utgöra ett dubbelt hot på två olika sätt: Dels genom att öka risken för extremväder som hetta, torka och skogsbränder och dels påskynda smältningen av isen och därmed bidra till den stigande havsnivån.

El niño är inte det enda fenomenet som för med sig oroväckande förändringar. Monsunen är ytterligare ett väderfenomen som i sin tur styrs av andra väderfenomen. Enligt en artikel från Science Direct har en rapport över monsunperioden i olika delar av Asien (med fokus på sydostasien) och noterat att översvämningar till följd av monsunregn har blivit ett vanligare fenomen på senare år. Artikeln kopplar temperaturökningar till en skillnad i nederbörd, där nederbörden stiger

med temperaturen. I rapporten står det att en ökad kännedom om monsunens ändringar kan förhindra förlust av människoliv och förebygga skador.

Enligt en rapport från ett internationellt samarbete som har styrts av Oregon State University och som har publicerats i Science Daily har man funnit 27 platser med förstärkande återkoppling globalt. Forskarna som gjorde studien hade tittat på och analyserat 41 platser med återkoppling orsakad av klimatet. Resultatet från rapporten betonar vikten av att ta hänsyn till konsekvenserna av detta. Den positiva återkopplingen kan innebära att konsekvenserna av den globala uppvärmningen senare förstärker effekten av uppvärmningen. Detta sker genom att förändringarna i sin tur "förstärker" andra förändringar för att förändringen som har inträffat påverkar omgivningen. Det är därför man beskriver det som en feedbackspiral, där en förändring leder till att omgivningen reagerar genom att förändras på grund av den förändringen och att miljöns förändring intensifieras. Ett exempel som anges i artikeln är isen på Antarktis. När en situation gör att miljön förändras så att Antarktis värms upp så leder det till att isen smälter, vilket senare leder till ytterligare uppvärmning eftersom havet absorberar mer av solens instrålning.

Mycket av den återkopplingen som hade granskats i studien ansågs ha ett samband med växthusgaserna, som kopplades till utsläpp. Rapporten föreslår bland annat att man ska

reducera kortsiktig uppvärmning för att extrema väderfenomen redan förekommer samt att man ska mildra de förväntade effekterna av så kallade "tipping points". Detta för att risken för "tipping points" bedöms bli större ju oftare positiv återkoppling förekommer. En "tipping point" betyder att den positiva återkopplingen har blivit så stark så att den förstärkande effekten inte längre kan förhindras eller dämpas. Studien har tittat på både biologiska och fysiska återkopplingsprocesser. De biologiska processerna innebär exempelvis skogsbränder och skogsdöd. De fysiska processerna innebär bland annat förändringar som ett minskat snötäcke, samt mer nederbörd i form av regn och mindre is på Antarktis.

Även mindre uppvärmning förväntas leda till fler tipping points, vilket kan eventuellt leda till en ännu mer påtaglig förstärkande återkopplingsprocess. Det är viktigt att ta hänsyn till hur faktorer som återkopplingsprocesser och utsläpp av växthusgaser kan påverka miljön för att lättare kunna planera inför olika problem som kan uppstå. Enligt rapporten har utsläppen ökat under århundradet, trots upprepade varningar om att utsläppen borde minskas de senaste årtiondena. Forskarna uppger även att interaktionerna mellan olika positiva förstärkande återkopplingsprocesser kan sluta med att jordens nuvarande klimat omvandlas till en mer hotfylld miljö mot levande varelser. I värsta fall kan klimatet gå över till att bli någonting som människor inte längre kan försöka kontrollera eller dämpa genom att ta till olika åtgärder. Man har i dagsläget teorier kring vad resultatet blir av vissa förstärkande återkopplingsmekanismer, men man vet inte vad alla förstärkande återkopplingsmekanismer kan leda till.

Bianca M.-Info Express
E: hello@infoexpress.se

Källor:

"Stronger El Niño events may speed up irreversible melting of Antarctic ice, research finds", The Guardian, publicerad 2023-02-21
"Effect of climate change on seasonal monsoon in Asia and its impact on the variability of monsoon rainfall in Southeast Asia", Science Direct, oklart publiceringsdatum. Artikeln har även publicerats i Geoscience Frontiers.
"Feedback loops make climate action even more urgent, scientists say", Science Daily, 2023-02-17

UPPTÄCK MG HOS OSS PÅ HEDIN BIL I JÄGERSRO

JUST NU!
Fria vinterhjul*

OMGÅENDE LEVERANS PÅ FLERA MG-MODELLER

Kom in till oss och upplev det senaste från populära MG Electric. Hos oss finns auktoriserad verkstad, reservdelar och tillbehör. Allt som du kan behöva för din vardag med bilen. Mer för dig helt enkelt.

Välkommen till Hedin Bil Malmö på Jägersrovägen 100

Bilar på bilderna kan vara extrautrustade. * Fria vinterhjul gäller lagerbilar under t.o.m. 28/2 2023.

HEDIN BIL MALMÖ JÄGERSRO
Jägersrovägen 100
Mån – fre: 9:00-8:00
Lör – sön: 11:00-15:00
040-671 11 00

Hedin Bil
hedinbil.se

Prenumerera på tidningen Info Express
10 utgivningar för 250 kr

Köp direkt på: www.infoexpress.se/reklam

INFO EXPRESS

X Solutions HB. Org nr: 969778-9353
Tidningschef/Ansvarig utgivare: Laurentiu Mihai
E-post: office@infoexpress.se
Distribution: X Solutions HB
Tryck: Pressgrannar AB, Linköping

Kontaktuppgifter

Webbsida: www.infoexpress.se
Redaktion: office@infoexpress.se
Prenumeration: hello@infoexpress.se
Annonsering: annonsering@infoexpress.se
Hälsa på redaktionen: hello@infoexpress.se

Pris: FRIVILLIGT OM DU TYCKER
OM INNEHÅLLET!
GÄLLER VID UTDELNING

Swish: 123 213 99 05 X Solutions HB

Allt material i tidningen lagras digitalt. För ej beställt material ansvarar ej. De som sänder in material anses medge till digital lagring och publicering.

Öresund: Nytt rekord för dansk fritidstrafik över Öresundsbron under januari 2023

Antalet danska bilar med Bropass Fritid som körde över Öresundsbron slog nytt rekord under januari. Foto: News Öresund

Under januari 2023 slog den danska fritidstrafiken över Öresundsbron nytt rekord med närmare 84 000 bilar. Det är 18 procent fler än under det tidigare rekordåret 2020 skriver Öresundsbro Konsortiet på Linkedin. Flera danska medier har uppmärksammat att den svaga svenska kronan gör det billigt för danskar att handla och turista i Sverige. Totalt passerade 484 848 fordon över Öresundsbron i januari 2023. Det motsvarar en ökning med 45

procent jämfört med januari 2022 och en nedgång med 6 procent jämfört med januari 2020. Även under de inledande dagarna fredag-söndag 10-12 februari under det danska vinterlovet visar på ett kraftigt ökat resande. 17 procent fler resor gjordes över bron under dessa dagar "jämfört med det senaste rekordet från 2022 för denna weekend".

Info Express
Källa: News Öresund

Malmö: Restauranger och caféer måste öka sin kunskap om allergener

Malmö har blivit utmärkande kommun i Sverige som medvetet arbetat med information om allergener i mat de senaste åren. Nu har en nationell rapport kommit som Malmös livsmedelskontroll sammanställt tillsammans med Livsmedelsverket. Resultatet visar att en fjärdedel av alla restauranger och caféer inte kan ge rätt allergeninformation om maten de serverar.

Malmö stads livsmedelskontroll har jobbat mycket med allergener i vår livsmedelskontroll i Malmö under flera år, säger Maria Svensson, enhetschef på avdelningen för livsmedelskontroll på miljöförvaltningen.

Resultatet av den här rapporten visar att hela Sverige måste öka kunskapen om allergener. Det handlar om jämlikhet och barnkonventionen. Alla ska ha rätt till säkra livsmedel.

En fjärdedel av restauranger och caféer känner inte till allergener

Detta var första gången som Sverige gjorde ett så stort projekt med att samla in resultatet av kontroller av allergeninformationen hos över 4 000 maträtter på restauranger och caféer i 71 kommuner.

25 procent av alla restauranger och caféer kan inte ge rätt information om vilka allergener som deras mat innehåller.

Senap och selleri var de allergener som verksamheterna inte gav korrekt information om i flest fall. I Sverige är det dock relativt ovanligt med allergi mot dessa ingredienser. Däremot är det vanligt med allergi och annan överkänslighet mot mjölk, ägg och gluten. För mer än 100 produkter gavs felaktig information om mjölk, ägg och gluten, vilket bedöms vara stor risk för reaktioner.

Vi ser att vårt arbete i Malmö ger effekt. Kunskapen om allergener har ökat något hos livsmedelsverksamheterna i Malmö. Vi kommer att fortsätta kontrollera allergeninformationen hos dem vi gör tillsyn hos och delar också då ut information – men det är företagarnas ansvar att veta vilka allergener de serverar, säger Maria Svensson.

Info Express
E: hello@infoexpress.se
Källa: Malmö stad

Lund: Anmäl dig till Lunds nya näringslivsdag

Det har gått en tid sedan pandemin släppte sitt grepp och det är hög tid att återuppta traditionen att årligen hylla och lyfta Lunds företagare. Nu kan du anmäla dig till Lunds nya näringslivsdag.

Den 13:e april bjuds näringslivet i Lund in till Stadshallen där det bjuds på lunch, panelsamtal och föreläsning på temat "Framtid och innovation: Att göra saker på ett nytt sätt". Tanken är att dagen ska återkomma varje år med ett nytt tema.

Ett livskraftigt näringsliv är oerhört viktigt för Lunds nutid och framtid. Med den här dagen vill vi, tillsammans med näringslivet, fira att vi utvecklar hela Lund. Tillsammans skapar vi som verkar i, bor i och besöker Lund en

fantastisk plats för alla att växa på. Vi i kommunen vill tacka alla näringslivs-idkare för det goda samarbetet vi haft under många år, säger Therese Fällman, hållbarhetschef i Lunds kommun.

Under dagen delas Lunds näringslivspris ut till en god ambassadör för Lunds kommun. Dessutom delar Handelsförbundet Lund, Företagarna Lund och Lunds NyföretagarCentrum ut egna priser.

Info Express
Källa: Lunds kommun

Helsingborg: Snart kan du odla blåmusslor i Oceanhamnen

Drömmer du om en kolonilott? Kan du tänka dig odla mat från havet istället för potatis och morötter? Staden kommer att erbjuda kolonilotter i havet i Oceanhamnen. Här kan du skörda dina egna blåmusslor.

I sommar planerar staden att öppna en havskoloni för blåmusslor i Oceanhamnen. Syftet är att öka intresset för havet och de djur och växter som lever där. Idén kommer från Danmark som haft lyckade satsningar inom detta. Tanken är att kolonilotterna ska vara en del av en koloniförening.

Genom etableringen av havskolonin vill vi främja den biologiska mångfalden i hamnen och öka invånarnas engagemang för den marina livsmiljön. Faller projektet väl ut ser vi framför oss ytterligare kolonier längs med kusten i framtiden, säger Carl Baden, marinbiolog och projektledare i Helsingborgs stad.

Det finns goda förutsättningar för att odla blåmusslor i Oceanhamnen eftersom vattnet är rent och har bra cirkulation.

Projektet är helt unikt i Sverige och redan nu har det fått stor uppmärksamhet. Bland annat för att för att vi ska testa om musslorna kan odlas för att ätas, berättar Johan Persson, kommunikatör på Helsingborgs stad.

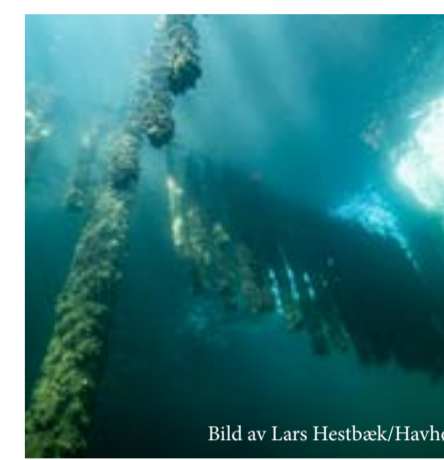

Bild av Lars Hestbæk/Havhost

Innovativa projekt om havet

Under 2022 drev Helsingborgs stads miljöförvaltning innovationsprojektet "Ett grönområde i havet", där ett rev skapades med hjälp av stenblock. Längs kajkanterna byggdes det "levande havsväggar" för växter och djur.

Havskolonin är nu ytterligare ett sätt göra invånarna medvetna om vikten av ett hav i balans.

Info Express
Källa: Helsingborgs stad.

C3

PRIVATLEASA
36 MÅNADER!

FEEL ELLER SHINE?
VÄLJ C3-MODELL!

PRIVATLEASING, KOSTNAD PER
MÅNAD INKL SERVICE:

C3 Feel (manuell, 82 hk, bensin) fr 2 399 kr

C3 Shine (automat, 110 hk, bensin) fr 2 799 kr

Bränsleförbrukning blandad körning: Feel: 5,5 l/100 km, 123 CO₂ g/km, Shine: 5,9 l/100 km, 133 CO₂ g/km. *) Privatleasing avser 36 mån, rörlig ränta, 1000 fria mil inkl serviceavtal. Skatt, vinterhjult och försäkring tillkommer. Uppläggningsavgift 695 kr & 60 kr/mån i avavgift tillkommer. Med reservation för ev. ändringar. Bilden på bilden kan vara extrautrustad.

Hornyxegatan 16, Malmö. Öppet: Mån-Fre 9-18. Lör-Sön 11-15.
BESÖK OSS GÄRNA PÅ WWW.HEDBERGS.SE ELLER VÅRA SOCIALA MEDIER!

HEDBERGS BIL

36 MÅNADERS PRIVATLEASING

PEUGEOT 208

PureTech, 100 hk, automat

Fr 2 999 kr/mån
inkl service*

Bränsleförbrukning blandad körning: 208 GT: 5,4 l/100 km, 142 CO₂ g/km. *) Privatleasing avser 36 mån, rörlig ränta, 1000 fria mil inkl serviceavtal. Skatt, vinterhjult och försäkring tillkommer. Uppläggningsavgift 695 kr & 60 kr/mån i avavgift tillkommer. Med reservation för ev. ändringar. Bilderna på bilderna kan vara extrautrustade.

Hornyxegatan 16, Malmö. Öppet: Mån-Fre 9-18. Lör-Sön 11-15.
BESÖK OSS GÄRNA PÅ WWW.HEDBERGS.SE ELLER VÅRA SOCIALA MEDIER!

HEDBERGS BIL

Ny rapport: Greater Copenhagen står starkt gentemot andra storstadsregioner, men behov av mer riskkapital

■ Greater Copenhagen står sig starkt jämfört med andra storstadsregioner i norra Europa utifrån parametrar som visar på framtida tillväxt. Det visar en ny analys som har tagits fram av dansk-svenska samarbetsorganisationen Greater Copenhagen. Bland annat ligger Greater Copenhagen i topp när det gäller investeringar i forskning och utveckling och jobbtillväxten till följd av utländska investeringar är stark. Däremot hamnar den dansk-svenska regionen efter när det kommer till hur mycket venture capital man lyckas attrahera, och som kan vara en förutsättning för att de mest tillväxtskapande företagen ska stanna i regionen. Berlin och Helsingfors pekas i rapporten ut som två storstadsregioner med en stark tillväxtpotential. I Stockholmsområdet, med en befolkning och BNP motsvarande den i Greater Copenhagen, lockar man till sig färre utländska investeringar men man har en starkare sysselsättningstillväxt än i den dansk-svenska regionen.

I en jämförelse mellan storstadsregionernas framtida tillväxtpotential hamnar Greater Copenhagen-geografen högt när det gäller investeringar inom forskning och utveckling samt kring att attrahera utländska investeringar. Däremot är riskkapitalinvesteringarna i så kallade uppstarts företag lägre än i till exempel Berlin och Stockholm. Foto: News Öresund

Det finns en stor potential för framtida tillväxt i Greater Copenhagen, konstateras det i rapporten, sett till bland annat att investeringarna i forskning och utveckling är bland de högsta, att de utländska investeringarna leder till många nya jobb och att sysselsättningen ökar. I rapporten jämförs en modifierad Greater Copenhagen-geografi (med Region Hovedstaden, Region Sjælland och Region Skåne men där Region Halland inte finns med medan Region Blekinge lagts till. Anledningen är att Eurostat använder Nuts2-regionen Sydsverige som består av Skåne och Blekinge). Geografien har jämförts med åtta storstadsområden: Berlin, Stockholm, Helsingfors, Oslo, Hamburg, men även Torino, Tel Aviv och Boston.

Stark tillväxt i BNP men en lägre sysselsättningstillväxt

Greater Copenhagens ekonomi är stark med en regional BNP på över 200 miljarder euro, vilket är på samma nivå som för Stor-Stockholm. Befolkningarna är också lika stora, fast det har varit en större befolkningstillväxt i Stockholmsområdet under senaste decenniet. BNP i Greater Copenhagen har under perioden 2010-2020 vuxit med 30 procent och är endast överträffad av Berlin med en tillväxt på 44 procent. Antalet sysselsatta är lika många inom Greater Copenhagen som i Stockholmsområdet. Däremot har sysselsättningsutvecklingen i Greater Copenhagen bara varit den femte högsta bland de jämförda storstadsregionerna under de senaste tio åren.

BNP, BEFOLKNING OCH SYSSELSÄTTNINGSTILLVÄXT	BNP	Befolkning	Sysselsatta (i 1 000)	Utv sysselsättning 2012-2021 (%)
Greater Copenhagen	222 mia euro	4,2 milj	2 000	9,4
Stor-Stockholm	220 mia euro	4,1 milj	2 097	11,9
Berlin	156 mia euro	3,7 milj	1 787	15,8
Oslo	126 mia euro	1,9 milj	687	19,5
Hamburg	119 mia euro	1,9 milj	939	10,6
Helsingfors	93 mia euro	1,7 milj	842	7,6

F&U-investeringarna i topp

I Greater Copenhagen satsas det mer på forskning och utveckling än i någon av de andra storstadsregionerna. Forskningsutgifterna i Greater Copenhagen var 3,9 procent av BNP i 2019, medan de var 3,5 procent i Stor-Stockholm respektive Helsingfors. Investeringarna i Greater Copenhagen-området är även störst sett i absoluta tal, 8,5 miljarder euro, följt av Stockholm med investeringar på 7,7 miljarder euro. Investeringarna i forskning och utveckling genererar ny kunskap som är en förutsättning för tillväxt och nya innovationer.

FORSKNINGENS ANDEL AV REGIONENS BNP	
Greater Copenhagen	3,9 %
Stor-Stockholm	3,5 %
Helsingfors	3,5 %
Berlin	3,3 %
Oslo	2,5 %
Hamburg	2,3 %

Stark jobbtillväxt genom utländska investeringar

De utländska investeringarna, till exempel genom att ett utländskt företag upprättar en produktionsanläggning eller ett kontor eller genom att ett redan etablerat utländskt företag utvidgar sin verksamhet i regionen, har varit många i Greater Copenhagen-området. Dessa aktiviteter har lett till att över 11 000 jobb direkt har skapats i regionen under de senaste fyra åren enligt rapporten, och endast i Berlin har fler jobb skapats till följd av utländska investeringar. Greater Copenhagen överträffas av Berlin och Hel-

ANTAL PROJEKT MED UTLÄNDSKA INVESTERINGAR 2018-2021

Berlin	702
Helsingfors	461
Greater Copenhagen	399
Stor-Stockholm	172
Oslo	70

singfors när det kommer till att attrahera utländska investeringar räknat i antalet projekt som har utländsk investering. Riskkapitalinvesteringarna ligger efter. En av slutsatserna i rapporten är att Köpenhamn kan lära mer av de andra storstäderna när det kommer till att attrahera riskkapital, eller så kallat venture capital. Startup- och scaleupbolag i Berlin och Stockholm inhämtar sju respektive sex gånger mer venture capital än i Köpenhamn, vilket placerar Köpenhamn på en sjuttonde plats bland europeiska storstadsregioner. När det kommer till att attrahera venture capital så tappade flera storstadsregioner under förra året, undantaget Oslo, i samband med avmattningen i ekonomin. Venture capital, som ofta är en kombination av inhemskt och utländskt kapital, är till för att startup- och scaleupföretag ska kunna ta nästa steg i sin utvecklingsfas och är betydelsefulla för att investeringar i forskning och utveckling ska kunna materialiseras i nya produkter.

ANTAL VENTURE CAPITAL-INVESTERINGAR (GENOMSITT 2018-2021)

Berlin	348
Stockholm	183
Helsingfors	93
Oslo	82
Köpenhamn	78
Hamburg	59

Info Express / E: hello@infoexpress.se. Källa: News Öresund

Sällsynta metaller blir ingen kassako för Sverige – men viktiga för EU

■ I debatten om de sällsynta jordartsmetallerna i Kiruna dras paralleller till Kina där metallerna genererat stora intäkter. Men jämförelsen är missvisande, enligt forskare. Sverige kan inte kopiera Kina eftersom de norrländska mineralerna kommer att exporteras oförädlade. Kina behåller sina metaller eftersom det är betydligt mer lönsamt att exportera batterier, permanentmagneter, generatorer och andra eftertraktade produkter som har ovanliga metaller som viktig beståndsdel.

Det är inom två olika projekt som LKAB har som ambition att utvinna de sällsynta metallerna från.

– Den som tillkännagavs för några veckor sedan är en ny fyndighet och kan bli en ny gruva. Sedan finns gammalt gruvavfall som kan återprocessas, säger André Månberger som är forskare i miljö- och energisystem vid LTH, Lunds universitet och expert på försörjningsstrygghet.

Det är ännu inte helt klart om det nya gruvprojektet i slutändan blir av, för att fatta det definitiva beslutet krävs en tydligare bild av bland annat utvinningskostnaden. I sammanhanget kan det vara värt att påminna om att ordet "sällsynt" är inte vald på grund av metallernas sällsynthet i första hand, utan för att de oftast förekommer i så låga koncentrationer att det inte är lönsamt att utvinna dem.

» *Värdet av strategisk autonomitet är svårt att sätta en prislapp på. Så länge man kan importera till rimlig kostnad är det egentligen inget värt, men den dagen det blir störning kan det vara värt mycket.*

Men klart är att potentialen finns: bara avfallet bedöms innehålla metaller som motsvarar 30 procent av EU:s nuvarande importbehov.

Elektrifieringen driver efterfrågan

De sällsynta jordartsmetallerna utgörs av en grupp på totalt 17 metalliska grundämnen som blivit alltmer eftertraktade i takt med att vårt samhälle digitaliseras och elektrifieras. De behövs till mobiler och datorer och även för att tillverka permanentmagneterna som finns i vindkraftverkens generatorer och elbilarnas motorer.

– Det finns generatorer och elmotorer som istället använder mer vanligt förekommande metaller, främst koppar, men dessa har lägre prestanda vilket gör att elbilen får lite kortare räckvidd.

Även fosfor finns i malmen och kan komma att användas för att tillverka exempelvis konstgödsel.

Minskar risken för politisk utpressning

I en tid då handelshinder riskerar att byggas mellan olika maktcentra i världen mottogs nyheten med glädje av EU som eftersträvar en "strategisk autonomitet", ett uttryck som i detta sammanhang kan översättas till tillgång egna mineralutgångar för att minska beroendet från Kina och andra länder.

– Värdet av strategisk autonomitet är svårt att sätta en prislapp på. Så länge man kan importera till rimlig kostnad är det egentligen inget värt, men den dagen det blir störning kan det vara värt mycket.

Förmågan till inhemsk försörjning kan dessutom minska risken för politisk utpressning genom att andra länder inte tycker det är lönt att hota EU med exportrestriktioner, tillägger han.

Sverige har inte förtur

Eftersom Sverige ingår i EU:s gemensamma marknad har svenska företag ingen "förstatjning" på metallerna.

– Det måste inte vara ett EU-land heller som använder dessa metaller. Men de som har mest nytta av mineralerna är de som tillverkar elmotorer och generatorer, såsom danska Vestas, och fordonsindustrin i Tyskland, Sverige och Frankrike. Så någonstans där kanske de hamnar.

Lägg därtill att de sällsynta jordartsmetallerna har höga värden per viktighet, vilket leder till att fraktkostnaden utgör en väldigt liten del av slutpriset, något som ytterligare ökar sannolikheten för export.

Den som utvinna metallerna får intäkterna...

För den svenska statskassan lär fyndigheterna i Kiruna inte heller generera några större intäkter, enligt André Månberger.

» *Det finns en fördel med att vara en del av en större marknad för att inte trissa upp den pågående handelskonflikten med framförallt USA*

Kiruna stadspanorama, taget från Luossavaara Bild av: Alexandar Vujadinovic/Creative common

Metaller i berggrunden ägs visserligen av staten utifrån resonemanget att markägaren inte har uppfunnit metallerna själv samt att det allmänna i längden tjänar på att det finns en god tillgång på metaller.

Men att metallerna ägs av staten spelar mindre roll då intäkterna nästan uteslutande tillfaller den som utvinna dem. I just detta fall är det visserligen LKAB som står för utvinningen och deras vinst tillfaller därmed staten, men för andra projekt kan det istället vara privata investerare.

– Vi har en skatt, eller avgift, på mineralutvinningen, men den är väldigt, väldigt liten. Ska man prata om intäkter är det snarast den bolagsskatt som gruvbolagen betalar till Sverige. Arbetet att bryta malmen kan också generera en del nya arbetstillfällen, men inga mängder, bedömer han.

... men störst inkomster för de som säljer produkter som innehåller metallerna

Betydligt större chans till bra intäkter finns emellertid för de företag som tillverkar tidigare nämnda produkter med metallerna i. Förädlingsvärdet är med andra ord väldigt högt.

» *Jag har tidigare jämfört svensk mineralstrategi med andra länders och vår är en av få som prioriterar andras behov av försörjning*

– Det är därför Kina behållit värdekedjorna inom landet, för att gynna inhemsk industri.

Finns anledning att som svensk känna sig lite uppgiven? Det högre kostnadsläget på el i många EU-länder driver upp priset på el i Sverige och nu kanske vi får se en liknande utveckling på metallsidan? Lägg därtill redan höga EU-avgifter?

– Jag tror man måste se helhetsperspektivet. Tanken med att ha en inre EU-marknad är att det blir lättare att exportera sina produkter sedan. Vi säljer råvaror billigt mot att våra företag har möjlighet att sedan exportera sina produkter utan straffullar. Reser man handelshinder så riskerar vi en handelskonflikt som kan drabba oss själva i förlängningen.

Svensk mineralstrategi sticker ut

Genom mineralagstiftningen försöker staten att balansera intressena mellan det allmänna och gruvnäringen samt markägaren. Resonemanget bakom svensk lagstiftning påminner om många andra länders, men på en punkt sticker Sverige ut.

– Jag har tidigare jämfört svensk mineralstrategi med andra länders och vår är en av få som prioriterar andras behov av försörjning, snarare än att i första hand prioritera inhemsk industri, jobb och skatteintäkter. De länder jag jämförde med var utanför EU.

André Månberger ser ett problem med den svenska hållningen: Om svenska medborgare känner att deras intressen är åsidosatta finns en risk att lagstiftningen inte uppfattas som legitim.

– Det finns en fördel med att vara en del av en större marknad för att inte trissa upp den pågående handelskonflikten med framförallt USA, där man vill ta tillbaka produktionen. Om USA höjer sina tullmurar kan det exempelvis innebära att svenskt stål och andra produkter blir dyrare i USA och att landet köper inhemska varor istället för att importera från Sverige. En upptrappad handelskonflikt skulle kunna skada båda parter på sikt.

Info Express
E: hello@infoexpress.se
Källa: Lunds universitet

EU-plan ska lösa bristen på halvledare

■ Nya EU-regler ska tackla bristen på halvledare och säkra EU:s försörjning genom att öka den inhemska produktionen.

Sedan slutet av 2020 råder det en brist på halvledare runt om i världen som saknar motstycke. Halvledarförsörjningskedjan är mycket komplex och sårbar för händelser som Covid-19-utbrottet. Industrin har svårt att återhämta sig från den chock som pandemin orsakade. EU vidtar åtgärder för att säkra sin försörjning.

Syftet med EU:s förordning om halvledare är att öka produktionen av halvledare i Europa. Europaparlamentet har godkänt sin ståndpunkt om den föreslagna lagstiftningen och är redo för förhandlingar med EU:s regeringar.

I februari 2023 antog parlamentsledamöterna också det gemensamma företaget "Chips", ett investeringsverktyg vars syfte är att stödja sektorns tillväxt och främja EU:s ledarskap på området på medellång och lång sikt.

Varför är mikrochipp så viktiga? Elektroniska mikrochipp, även kallade integrerade kretsar, är viktiga byggstenar för digitala produkter. De används i vardagliga aktiviteter som arbete, utbildning och underhållning, i kritiska tillämpningar inom bilar, tåg, flygplan, hälsovård och

automation samt inom energi, data och kommunikation. En mobiltelefon innehåller till exempel runt 160 olika chipp, medan elhybridbilar innehåller upp till 3 500 olika chipp.

Mikrochipp är också avgörande för teknik som driver den digitala omställningen, t.ex. artificiell intelligens (AI), låg effektberäkning, 5G/6G-kommunikation, sakernas internet (IoT) och plattformar för kant-, moln- och högrepresterande databehandling.

Vilka är orsakerna till bristen på halvledare?

Tillverkningen av mikrochipp bygger på en extremt komplex och beroende försörjningskedja och involverar länder över hela världen. Ett stort halvledarföretag kan vara beroende av så många som 16 000 högt specialiserade leverantörer i olika länder.

Detta gör den globala försörjningskedjan sårbar. Den påverkas lätt av globala geopolitiska utmaningar. Detta blev särskilt tydligt efter pandemin.

Den senaste tidens utveckling, till exem-

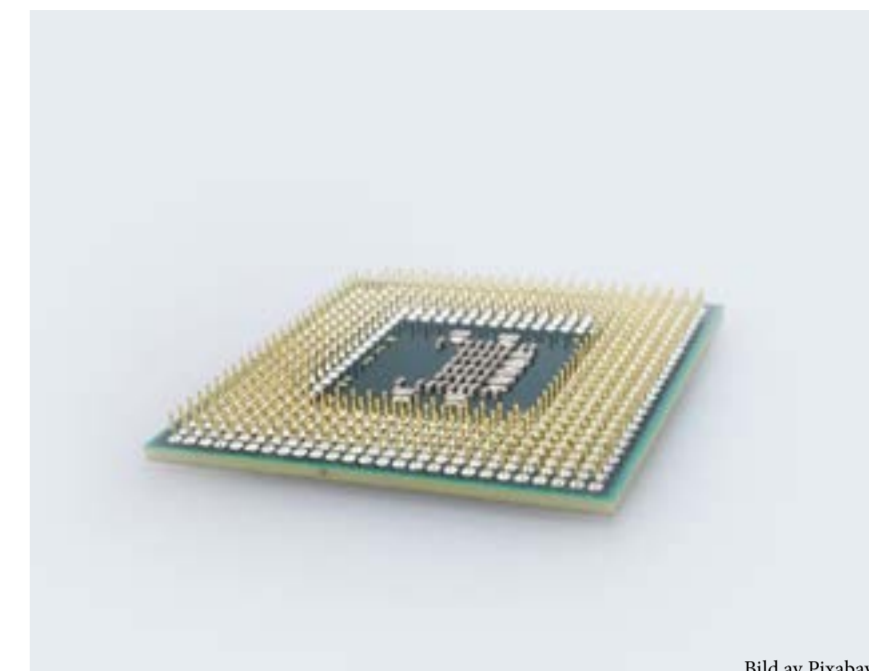

Bild av Pixabay

pel kriget i Ukraina, har lett till ytterligare oro för chippsektorn. Andra händelser som bränder och torka har drabbat stora tillverkningsanläggningar och förvärrat bristen.

Den nuvarande bristen på mikrochipp kommer sannolikt att fortsätta under hela 2023, eftersom de flesta lösningar har långa produktionstider. Det tar till exempel två till tre år att bygga en ny fabrik för tillverkning av chipp.

Säkerställandet av Europas försörjning av halvledare I genomsnitt har nästan 80 procent av leverantörerna i halvledarindustrin som levererar till europeiska företag sitt huvudkontor utanför EU. Genom att anta förordningen om halvledare vill EU stärka sin kapacitet inom halvledartillverkning för att säkerställa framtida kon-

kurrenskraft och behålla sitt tekniska ledarskap och sin försörjningstrygghet.

EU:s andel av den globala produktionskapaciteten är i dag mindre än 10 procent. Den föreslagna lagstiftningen syftar till att öka denna andel till 20 procent.

Åtgärderna inom ramen för Chips-lagen kommer i första hand att genomföras genom gemensamma företag för halvledare, ett offentligt-privat partnerskap inom ramen för programmet Horisont Europa. EU vill samla omkring 11 miljarder euro från EU-finansiering, medlemsstaterna, partnerländerna och den privata sektorn för att stärka befintlig forskning, utveckling och innovation.

Info Express
Källa: Europaparlamentet

VÅRKAMPANJ

MIRELLE KONTINENTALSÄNG
180 x 200 cm.
Kvalitetssäng komplett med
sänggavel, bäddmadrass &
ben. 10 års garanti mot fjäder &
rambrott.

Kampanjpris
18 490,-
Ord. pris 28 990,-

Vi levererar till
Öresundsregionen

KAMPANJPRIS
19 990,-
Ord. pris 23 990,-

EUFORIA 4-SITS
Djup & gigantisk stor soffa med underbart
skön komfort. Flerfärgad storlek & byggbar.
Stort urval av tyger/färger. 5 års garanti på
sitsar. 10 års garanti mot rambrott.
327 x 117 cm.

KAMPANJPRIS
13 290,-
Ord. pris 16 890,-

VIGEN 3-SITS med ÖPPET AVSLUT
Familjesoffa med fin sittkomfort och vändbara
dynor. Finns i flertalet storlekar och varierade
tyger/färger. 5 års garanti på sitsar, 10 års
garanti mot rambrott. 215 x 252 cm.

Baltzarsgatan 31
Malmö
040 - 13 99 11
info@sofforsangar.se
www.sofforsangar.se

Soffor&Sängar
SITT KOMFORT & SÖM BEHÖVER

Kampanjerna gäller t.o.m. 26/3 2023

MAZDA CX-60 LADDHYBRID NU FRÅN 499 900 KR*

JUST NU 17500KR I
RABATT!

Mazda CX-60 är en elegant och kraftfull laddhybrid med 63 km räckvidd och en dragvikt på 2 500 kg. Precis som alla Mazda är den byggd runt föraren: japanska hantverkstraditioner ligger bakom de noggrant utvalda materialvalen och med hjälp av ny teknik som ansiktsgenkänning kan bilen automatiskt justera en lång rad förarinställningar såsom körställning, ljud och klimat - allt för bästa möjliga körupplevelse.

MAZDA CX-60 LADDHYBRID NU FRÅN 499 900 KR
(ORD. PRIS FRÅN 517 500 KR)

10
ÅRS
GARANTI

Vid blandad körning: bränsleförbrukning 1,5 l/100km, CO₂-utsläpp 33 g/km. Bilen på bilden kan vara extrautrustad. *Kampanjpris från 499 900 kr, ord. pris från 517 500 kr. Erbjudandet gäller till och med 31/3 2023.

MazdaCenter Svedala / CityMotor Malmö
Industrigatan 3, 233 21 Svedala
Jägershillgatan 6, 213 75 Malmö
www.mazdacenter.nu www.citymotor.se

MAZDA
CENTER
CITY MOTOR

Kaffe med mjölk kan ha en anti-inflammatorisk effekt

Bild: Capture video 4

■ Kan något så enkelt som kaffe med mjölk ha en antiinflammatorisk effekt på människor? Ny forskning från Köpenhamns universitet tyder på detta. En kombination av proteiner och speciella antioxidanter fördubblar immuncellernas antiinflammatoriska egenskaper. Forskarna hoppas på att kunna undersöka hälsoeffekterna på människor.

När främmande ämnen som bakterier och virus kommer in i kroppen svarar immunförsvaret med att skicka ut vita blodkroppar och kemiska ämnen för att skydda kroppen. Den reaktionen kallas för inflammation och uppstår exempelvis om man överbelastar senor och muskler och finns vid sjukdomar som ledgångsreumatism.

samarbete med forskare från Institutionen för veterinär- och husdjursvetenskap vid Köpenhamns universitet undersökt hur polyfenoler beter sig när de kombineras med aminosyror, som är byggstenarna i proteiner. Och resultatet visar sig vara förvånansvärt bra.

"I studien visar vi att när en polyfenol har reagerat med en aminosyra så har polyfenolen en extra hämmande effekt på inflammation i immunceller. Därför är det naturligt att föreställa sig att detta också skulle kunna ha en gynnsam effekt på inflammation hos människor. Vi måste nu undersöka det här vidare, till en början på djur, och sedan hoppas vi att vi kan få forskningsmedel för att undersöka det även på människor, säger professor Marianne Nissen Lund från Institutionen för livsmedelsvetenskap, som har svarat för studien.

Dubbelt så bra på att bekämpa inflammation

För att undersöka den antiinflammatoriska effekten av att kombinera polyfenoler med proteiner utsatte forskarna immunceller för en artificiell inflammation. Vissa av cellerna fick

olika doser av polyfenoler som hade reagerat med en aminosyra, medan andra bara fick polyfenoler i samma doser. Det fanns också en kontrollgrupp som inte fick något tillsatt. Och här observerade forskarna att immuncellerna med kombinationen av polyfenoler och aminosyror var dubbelt så bra på att bekämpa inflammationen som de celler som bara hade fått tillsatta polyfenoler.

"Det är intressant att vi nu har observerat den antiinflammatoriska effekten i cellexperiment, och det har naturligtvis bara gjort oss mer intresserade av att förstå de specifika hälsoeffekterna, så nästa steg blir att undersöka effekterna på djur", säger docent Andrew Williams från institutionen för veterinär- och husdjursvetenskap vid Hälsovetenskapliga fakulteten, som också har medverkat i studien.

Finns i kaffedryck med mjölk

Forskarna har i tidigare studier visat att polyfenolerna binder till proteiner i t.ex. köttprodukter, mjölk och öl. I en annan ny studie testade de om molekylerna även binder till varandra i en kaffedryck med mjölk, eftersom kaffebönan är full av polyfenoler, medan mjölk är rik på proteiner.

"Våra resultat visar att reaktionen mellan polyfenoler och proteiner även förekommer i vissa kaffedrycker med mjölk som vi har undersökt. Faktum är att reaktionen går så snabbt att den är svår att undvika i alla livsmedel vi hittills undersökt", säger Marianne Nissen Lund.

Därför är det också rimligt att tänka sig att reaktionen och den eventuellt gynnsamma antiinflammatoriska ef-

fekten också uppstår när vi blandar ihop andra livsmedel bestående av proteiner, frukt och grönsaker i köket, bedömer forskaren.

– Jag skulle tro att det uppstår en liknande reaktion mellan polyfenoler och aminosyror i till exempel en köttträtt med grönsaker eller en smoothie, om man ser till att ha med lite protein, till exempel mjölk eller yoghurt, säger Marianne Nissen Lund.

Inom industrin och i forskningsvärlden har man fått upp ögonen för polyfenolernas stora plus. Det är därför vi arbetar med hur vi kan tillsätta polyfenoler till mat i rätt mängd för att uppnå bästa kvalitet. Även i detta sammanhang visar de nya forskningsresultaten något positivt:

"Eftersom vi människor inte kan absorbera särskilt mycket polyfenol åt gången, pågår det för närvarande mycket forskning om att kapsla in polyfenoler i proteinstrukturer för att förbättra deras upptag i kroppen. Och det tyder på att denna strategi har den extra fördelen att den förbättrar de antiinflammatoriska effekterna av polyfenolerna, säger Marianne Nissen Lund.

Forskningen finansierades av Danmarks Frie Forskningsfond och utfördes i samarbete med Dresdens tekniska universitet i Tyskland.

Info Express
E: hello@infoexpress.se
Källa: Köpenhamns universitet

Studien har precis publicerats i *Journal of Agricultural and Food Chemistry*.

TMP OUTLET • Sport & Fritid

1500Kvm Märkeskläder! • Alltid 20-80% Sportoutlet med kläder & tillbehör för träning, cykel, golf & fritidsliv. Kända märken till superpriser! Nya erbjudanden varje vecka!

weather report Vatten- och vindtåta funktionskläder som andas!

Delton AWG Jacket
Vattenpelare 15.000
Herr Stl 5-5XL
-38% 799:-
Rek.pris 1299:-

weather report Vattenpelare 15.000!

Camelia AWG Jacket
Vattenpelare 15.000
Dam Stl 36-50

Delton & Camelia AWG Pants
Vattenpelare 15.000
Herr Stl 5-5XL • Dam Stl 36-50
-41% 499:-
Rek.pris 849:-

B
new balance
Kläder Dam & Herr
99-199:-

ENDURANCE

Kommy Jacket
Vind- och vattentät!
Dam Stl 36-44
-57% 599:-
Rek.pris 1399:-

VIRTUS

Hotown HZ
Herr Stl S-3XL
-55% 449:-
Rek.pris 999:-

Hotown Sweatpants
Herr Stl S-3XL
-45% 379:-
Rek.pris 699:-

ENDURANCE

Janney Membran Pants
Vind- och vattentät!
Dam Stl 36-44
-50% 549:-
Rek.pris 1099:-

ENDURANCE ATHLECIA

Gisaki Seamless Bra
Dam Stl XXS/XS-L/XL
-23% 269:-
Rek.pris 349:-

Gisaki Seamless Tights
Dam Stl S/M-L/XL
-22% 349:-
Rek.pris 449:-

ENDURANCE

Fortlian • Dam & Herr
En lätt träningssko i mesh-tyg med dämpad mellansula och förstärkta partier för extra hållbarhet. Innerfoder och löstagbar innersula i textil. God andningsförmåga och mönstrad yttersula för bra grepp på underlaget.

Herr Stl 41, 43 **Herr Stl 41-46** **Herr Stl 42-46**
-54% 499:-
Rek.pris 1099:-

MOLS

Sinaka Slipper • Unisex Stl 40-46
Superbekväma tofflor i rustik design, passar utmärkt för inomhusbruk.
-57% 169:-
Rek.pris 399:-

ENDURANCE

Clenny Kids Lite Jr.
Junior Stl 28-38
-41% 349:-
Rek.pris 599:-

Allsidig, flexibel design perfekt för alla dagar. Luftigt, behagligt material.

ENDURANCE

Herr Stl 41, 43 **Herr Stl 41-46** **Herr Stl 42-46**
-54% 499:-
Rek.pris 1099:-

ZIGZAG

Vinaien Kids Lite WP • Junior Stl 28-35
Lätta och bekväma sneakers med vind och vattentätt membran. Elastisk snabsörning och kordborreband.
-43% 449:-
Rek.pris 799:-

Vi reserverar oss för slutförsäljning och typografiska fel i denna annons.

www.tmpoutlet.se • 040-6513096 • Lundavägen 87, Åkarp • Öppet: Måndag-Fredag 11-19, Lördag 10-16, Söndag 11-16

Tech-industrin blomstrande nedgång: Från uppsving till massuppsägning

Bild av Tima Miroshnichenko/Pexels

■ Massuppsägningar har ägt rum bland annat på Googles moderföretag Alphabet, Amazon, Twitter och Meta. I Silicon Valley har över 150 000 mjukvaruingenjörer förlorat sina jobb på stora teknikföretag. Förutom det syns en ekonomisk nedgång för övriga stora digitala företag överlag. Vad kan denna nedgång bero på?

Arbetsförhållanden, protester och uppsägningar

Företag med etablerade digitala plattformar och en stor digital närvaro verkar stöta på problem. Sedan början av januari uppgav Amazon att de tänker minska arbetskraften med motsvarigheten av 18 000 jobb och företaget påbörjade redan processen med uppsägningar sedan november, enligt BBC. Atmosfären på företaget har på sistone varit mer turbulent. Amazons arbetare har demonstrerat mot vad de tycker är låga löner och svåra arbetsförhållanden. Arbetarnas strejk har ägt rum i både Storbritannien och USA. Det är ytterligare något som har drabbat företaget negativt. De anställda inom företaget har dessutom jobbat för ett ökat samarbete med fackförbund, något som Amazon har varit emot. Företaget har uppgett att anställda har fått ta del av olika förmåner, som lunch på jobbet till ett reducerat pris. Företaget påstod även att man inte tvingat någon anställd att jobba övertid, utan att allt extraarbete har varit individuellt val, men företaget försök till att fortsätta förhandlingarna har inte räckt för att undvika protester. Säger protesterna och uppsägningar något särskilt om företaget, eller är det en del av ett större

mönster inom IT-branschen?

En parallell kan dras till Twitter gällande missnöje hos anställda. Efter att Elon Musk tog över plattformen, förekom det protester från Twitters anställda samt kritik mot hans ledarskap. Enligt information som Reuters har tagit del av kan Twitters totala antal anställda på företaget hamna under 2000. När Elon Musk blev vd för Twitter minskade även företaget arbetsstyrka med cirka 50%, vilket är en nedåtgående trend, likt de andra techbolagen. Efter uppsägningarna har beslutet att säga upp människor även kritiserats av tidigare anställda på företaget, som bland annat har varnat för att sparka moderatörer, då olämpligt innehåll på internet lättare kan spridas utan en lika stor övervakning. Men kan kopplingen till massuppsägningar handla om ledarskap?

Kostnadsfrågor och konkurrens

Även Google planerar att minska arbetstillfällen med upp till 12 000 jobb, vilket kommer dels att påverka de nuvarande anställda och dels leda till en minskning av lediga tjänster framöver. Microsoft är inte långt efter Google med totalt 10 000 förlorade arbetstillfällen. Det verkar finnas ett samband gällande

uppsägningar hos de flesta stora företag med digitala plattformar över hela fältet.

Meta är också ett stort företag bakom populära digitala plattformar, som Facebook och Instagram, som verkar stöta på problem. Redan i november förra året har Zuckerberg uppgett att Meta planerar att avskeda 13% av deras personal. Cirka 11 000 människor beräknas bli uppsagda. Enligt en artikel från The Guardian innebär detta att mer än en åttondel av de anställda på Meta förlorar jobbet, vilket överensstämmer med övriga uppgifter om att det skulle handla om 13% av de anställda. En artikel från The Guardian uppger vidare att det beror på minskade intäkter. Detta beror även på ökade investeringar som har ägt rum under pandemin till följd av en uppåtgående trend för sociala medier

Spotify är ett annat stort företag som avskedar cirka 6% av de anställda, likt de andra stora företagen, enligt en artikel från Bloomberg. Reuters rapporterar bland annat att stora IT-företag har gjort sig av med mer än 150 000 anställda under 2022. En av anledningarna till detta som beskrivs i artikeln är en ökad anställning av mjukvaruingenjörer under Covid-pandemin. Enligt artikeln anställdes fler personer för att öka marknadsföringen online i samband med en stigande trend gällande användning av sociala medier under pandemin, medan samma personal inte längre verkar behövas numera. En artikel från Bloomberg uppger också att Meta och Google har lagt ned tid och resurser för att rekrytera mjukvaruingenjörer. Artikeln

berättar vidare att man skulle ha gjort detta i syfte att tävla med andra stora techbolag om att anställa folk, så att inte dessa skulle jobba för en konkurrerande verksamhet senare. Covid-pandemins inflytande över människors internetanvändning, aggressiv konkurrens gentemot andra i branschen och förhastade anställningar, tillsammans med en avtagande inkomst från marknadsföring från andra företag, verkar alla ha bidragit till en nedåtgående spiral för dessa företag.

Är det här slutet av en era?

Många mjukvaruingenjörer som har mist arbetet på stora IT-företag ägnar sig numera åt andra fält. Bland annat ägnar de sig nu åt lösningar inom jordbruk samt inom trafiksektorn. Det har varit tumult bland många stora företag, men frågan är om dessa förändrade omständigheter beror på en förändrad kultur gällande gränsdragningen mellan arbetsliv och fritid eller om andra samhälleliga faktorer, exempelvis inflation, redan är påfrestande för människor och leder till eskalerade konflikter och att spänningen ökar överlag. I vissa fall kan det handla om att anställda upplever att de inte har ett tydligt ledarskap och stöd på arbetsplatsen, men dåligt ledarskap som förklaring fungerar inte tillräckligt väl för att förklara varför flera stora IT-företag säger upp människor ungefär samtidigt.

Förutom sociala och kulturella faktorer som drivande till den här utvecklingen, kan det även vara ekonomiska faktorer och en alltmer icke-fungerande affärsmodell som orsakar detta.

Den grundläggande idén bakom flera av dessa sidor är onlineförsäljningar (som i Amazons fall) eller en marknadsföringsstrategi (som i Facebooks fall). Marknadsföringsstrategin verkar ha fått en alltmer osäker roll och denna strategi tycks ha blivit mindre relevant för verksamheter på sistone.

Forbes understryker att flera stora företag som tidigare hade spenderat en del av sin budget på digital annonsering och slutade med det eller minskade utgifterna för digital annonsering kraftigt inte såg någon skillnad i andelen försäljningar. Även satsningar som har gjorts på betalda sökningar, dvs att köpa en plats högst upp på resultatlistan när en sökmotor används, ledde inte till några resultat. Slutsatsen drogs bland annat av ett stort företag som slutade med betalda sökningar och som inte fann någon skillnad när det gällde försäljningarna via hemsidan. Samma mönster verkar även gälla för små företag. När entreprenörer för mindre företag hade slutat betala för att hemsidorna skulle visas högt upp på resultatsidan på Google och slutade betala för Facebooks annonseringsservice, upplevde de ingen skillnad angående försäljningar. Även om de hade fler besökare på sina webbsidor till att börja med, så var dessa besökare bara inne på hemsidan ett par sekunder innan de slutligen lämnade sidan. Dessa besök genererade inte ökade intäkter för något av företagen. Detta kan innebära att de mestadels besökte sidorna slumpmässigt för att de hamnade högt upp. Artikeln från Forbes uppger att digital marknadsföring kan fungera, men att många besök på hemsidor som registreras kommer från botten som finns online och genererar den aktiviteten. Det blir

mer effektivt att dra ned på kostnaderna för digital annonsering och bara köpa utrymmet som man vet att man behöver och inte mer än det. Artikeln belyser att företag måste vara mer noga med hur och var innehållet visas och på så vis kan de dra ned sina kostnader utan att påverka resultatet på försäljningen.

Företag kunde även tjäna pengar på insamlad data från användare och sälja denna vidare. I samband med en striktare lagstiftning gällande personlig data och integritet på senare år verkar det inte längre vara lika lukrativt att sälja vidare denna data. Detta kan även ha varit någonting som har kostat IT-företagen i form av data som kan säljas vidare och minskade intäkter gällande data som inte längre kan användas i marknadsföringssyften. Sedan 25:e maj 2018 har bland annat lagstiftningen ändrats och GDPR lett till ökade skyldigheter för organisationer att skydda data, enligt information från en hemsida som erbjuder stöd för privatpersoner och företaget med att navigera lagstiftningen. Detta innefattar bland annat även rätten att kunna återkalla samtycke gällande ens sparade data när man vill. Nya regler kring lagringen av data var något som Zuckerberg själv tog upp angående Metas minskade intäkter när han syftade på Apples ändrade inställningar gällande datainsamling, enligt den nämnda artikeln från The Guardian.

I en artikel från BBC står det bland annat att de två stora bidragande faktorerna till nedgången inom techbranschen verkar vara att alla företag vill spara pengar under inflationen. Företag som vanligtvis annonserar väljer att spara in pengar till marknadsföring och IT-före-

tagen själva vill spara pengar och hålla kostnader nere, genom att däribland avskeda personal. Det hade även förklarats Metas nya fokus på virtual reality och varför flera av dessa stora företag kollapsar samtidigt. Twitters minskade intäkter diskuteras även i en artikel från New York Times. Denna påstår bland annat att rädsla över att Twitter inte längre kommer att kontrollera innehållet i inläggen lika ofta och att det har fått annonsörer att dra sig undan. En parallell kan även dras till Google. Enligt en artikel från Bloomberg Sundar Pichai uppgett att Google har en "otrolig möjlighet" framför sig med tanke på artificiell intelligens, vilket styrker argumentet att företagen börjar testa något nytt. Med övriga satsningar inom teknik som görs i andra fält för tillfället, exempelvis inom agrikultur och byggbranschen, ser det ut att tillväxten inom teknikbranschen fortsätter, fast på andra sätt.

Det finns utrymme för nya möjligheter inom IT-sektorn, av vad som även framgår i en artikel från New York Times. Investeringar fortsätter ske inom teknikbranschen och företag investerar även mer i mjukvara jämfört med tidigare. Artikeln understryker att nya tekniska möjligheter, som exempelvis AI, analys av data och molnlagring prioriteras allt mer av företaget, eftersom de ses som viktiga verktyg. Artikeln poängterar även att personer med tekniska yrken har haft lättare att hitta anställningar under de senare åren, trots att stora företag avskedar personal.

Det verkar som att tekniken fortsätter utvecklas och att IT-sektorn enbart går igenom en serie omvandlingar genom ny innovation. I artikeln från Reuters

framkommer det att det även finns möjligheter för mjukvaruingenjörer att skapa en utvecklande karriär via start-up-företag. Slutligen ser det ut att bli en nystart inom denna industri.

Bianca M.-Info Express
E: hello@infoexpress.se

Källor:

"Amazon to axe 18,000 jobs as it cuts costs", BBC News, publicerad 2023-01-05
"Amazon strikes: Staff inspired by US union, says Coventry worker" BBC News, publicerad 2023-01-28
"Twitter plans further layoffs", Reuters, publicerad 2023-01-19
"Google to Cut 12,000 Jobs in 6% Reduction of Global Workforce", Bloomberg, publicerad 2023-01-20
"Microsoft to Cut Engineering Jobs This Week as Layoffs Go Deeper", Bloomberg, publicerad 2023-01-17
"Dell Is Latest Tech Company to Slash Jobs in Face of Slumping Demand", Bloomberg, publicerad 2023-01-26
"When Big Brands Stopped Spending On Digital Ads, Nothing Happened. Why?" Forbes, publicerad 2021-01-02
"Facebook owner Meta to sack 11,000 workers after revenue collapse", The Guardian, publicerad 2022-11-09
"What is GDPR, the EU's new data protection law?", gdpr.eu, oklart publiceringsdatum
"Facing a Tide of Criticism, Elon Musk Is Tweeting Through It", The New York Times, publicerad 2022-11-07
"Silicon Valley layoffs are a boon for tech-hungry farm equipment makers", Reuters, publicerad 2023-02-13
"Beyond Silicon Valley, Spending on Technology Is Resilient", The New York Times, 2023-02-13

Söderslätts Golfklubb

15 minuter söder om Malmö.
Golfpärlan på den Skånska slätten

Greenfee och lunch för endast 350:-.

Anmäl dig till erbjudandet
gör man via mail till johnny@sslsgk.se
Uppge bokningskoden **EXPRESSEN**.
Besök gärna soderslattsdk.com

Så påverkar vår livsstil sjukdomar

Liisa Byberg Professor Docent i medicinsk epidemiologi vid Institutionen för kirurgiska vetenskaper, Medicinsk epidemiologi. Foto Mikael Wallerstedt.

■ Antal frakturer totalt sett är fler i Sverige än i många andra länder, men varför bryter just svenskar höftleden mest i världen? Liisa Byberg, som är professor i medicinsk epidemiologi, forskar inom epidemiologi, – läran om sjukdomars utbredning inom vår befolkning.

Den epidemiologiska metoden innebär att man genom observationsstudier kartlägger och beskriver speciella mönster inom befolkningen. Liisa Bybergs forskning är inriktad på livsstilsfaktorer och hur de är kopplade till olika sjukdomar som till exempel hjärt-kärlsjukdom, diabetes och risk för fraktur.

– Sverige är vi bland toppländerna när det gäller frakturer och vi bryter höftleden mer än i resten av världen, berättar Liisa Byberg. Det finns flera teorier om varför det är så, har vi för lite solljus så vi får brist på D-vitamin? Är det Sveriges långa vinter med mycket snö och ökad risk för halka? Eller är det något annat som påverkar, med tanke på att även Finland ligger på samma breddgrad och har än mer snö än i Sverige

men har en lägre incidens av höftfrakturer?

Samband mellan god hälsa, mat och träning

Den ökade kunskapen är ett hjälpmedel för att rikta preventiva insatser och åtgärder från olika länders myndigheter för att förändra beteenden i samhället. Exempelvis kan kostråd från Livsmedelsverket eller Food and Drug Administration i USA på lång sikt förbättra folkhälsan.

– Vi har studerat faktorer som vad vi äter och hur mycket fysisk aktivitet som vi ägnar oss åt och hur det är kopplat till risken för höftfraktur. Personer som äter medelhavskost har en lägre risk för höftfraktur än de som inte gör det och

det stämmer även för hjärt- och kärlsjukdomar. Man tror även att det finns flera gemensamma mekanismer mellan hjärt- och kärlsjukdomar och frakturrisk.

Vid träning stärker den fysiska aktiviteten muskelstyrkan, ger bättre balans och reflexer för att ta emot sig när man faller, vilket kan påverka frakturrisken. Men är det för sent att börja träna först när man är äldre?

– Incitamenten för att ändra sina aktivitetsvanor är olika för olika personer, säger Liisa Byberg. Ulsam är en känd studie bland kliniska forskare i Uppsala som startade redan på 1970-talet. Där ser vi att de som har ökat sin fysiska aktivitet mellan 50 och 70 års ålder har en lägre risk att dö i hjärtrelaterade åkom-

mor än de som inte gjort det. Så trots grova kategorier kan vi se ett samband med hälsa och att det inte är för sent att börja träna.

Nya epidemiologiska metoder

Det som ledde Liisa Byberg in på det här forskningspåret var delvis en slump men en stor bidragande faktor var mötet med en professor som både visade engagemang i ämnet och intresse i sina studenter.

– Det tror jag är viktigt att ha med sig när man arbetar som universitetslärare, att vara nyfiken och ta till vara på studenternas nyfikenhet. Det inspirerar mig att doktoranderna jag undervisar i forskarutbildningskurser kan använda nya epidemiologiska metoder ihop med sina unika kompetenser och applicera det inom sina forskningsfält.

Forskning om orsakssamband har utvecklats mycket genom åren inom internationell epidemiologisk forskning. Kausal inferens är ett tvärvetenskapligt forskningsfält med statistiker, epidemiologer, ekonomer, demografer och många andra som samverkar. Nobelpriset i ekonomi 2021 tilldelades två av de ledande forskarna inom fältet, Guido Imbens och Joshua Angrist. Det kommer även nya metoder där man är mer specifik i hur man ställer sina frågor om data, vilket gör att forskarna är tydligare i vilka slutsatser de kan dra.

– Det händer jättemycket i den här metodutvecklingen. Jag hoppas att jag delvis ska kunna applicera nya metoder på våra befintliga data, för att ställa mer specifika frågor kring mekanismerna för att förstå hur livsstilsfaktorer påverkar vår hälsa.

– Det som är så spännande med att vara biomedicinare i en klinisk och epidemiologisk forskningsmiljö är att vi först kan etablera orsakssamband och föreslå nya möjliga hypoteser kring vad det kan vara för mekanismer och sen kan andra forskare testa det i cell- eller djurmodeller eller andra typer av forskningsfält. Det tycker jag är supercoolt, avslutar Liisa Byberg.

Info Express

E: hello@infoexpress.se

Källa: Uppsala universitet/ Cecilia Yates

Antibiotika försvårade behandling av urinvägsbakterier

■ Användningen av bredspektrumantibiotika ökade drastiskt inom intensivvården i början av covid-19-pandemin. Till en början hjälpte det patienter att undvika urinvägsinfektion och verkade förhindra tillväxten av de flesta bakterier. Men det bidrog också till en kraftig tillväxt av enterokocker, en antibiotikatolerant bakteriegrupp, och det försvårade behandlingen av urinvägsinfektioner.

– Vid urinvägsinfektioner utan antibiotikaresistens är den vanligaste bakteriegruppen E. coli som är förhållandevis lätta att behandla med antibiotika. Men bland intensivvårdspatienterna i vår studie var enterokocker den absolut största bakteriegruppen, och utgjorde 42 procent av alla bakterier. I och med att de är antibiotikatoleranta kan de vara svåra att bli av med, säger Philip Karlsson, försteförfattare till en ny studie från Uppsala universitet som publicerats i Frontiers in Medicine.

Att intensivvårdspatienter får urinvägskatetrar är ofrånkomligt, men en bakterietillväxt på katetraman kan orsaka komplicerade urinvägsinfektioner. Urinvägsinfektion hos patienter med katetrar är den vanligaste vårdrelaterade

infektionen i Sverige och den förlänger hela vårdförloppet. Aggressiva urinvägsbakterier kan i allvarliga fall orsaka skador på urinblåsan och njurarna eller sprida sig till blodet.

Inte tid att vänta in provsvar

Tidigt under covid-19-pandemin var det svårt att särskilja symptom orsakade av covid-19 och symptom orsakade av bakterier. För behandling av intensivvårdspatienter finns det heller inte tid att vänta in provsvar för att hitta rätt behandling. För att motverka sepsis använder man antibiotika som fungerar brett mot många olika bakterier. Men all antibiotika fungerar inte mot alla bakterier, och det beror inte bara på resistens. Antibiotikaresistens är när en bakterie utvecklat ett sätt att förstöra ett antio-

Användningen av bredspektrumantibiotika ökade drastiskt inom intensivvården i början av covid-19-pandemin. Bild av Anna Shvets/Pexels

tikum. Antibiotikatolerans förklaras av hur bakterien naturligt fungerar och är uppbyggd.

I en ny studie har forskare undersökt urinprover från 101 patienter med covid-19-infektion, som intensivvårdades på Akademiska sjukhuset i Uppsala. Proverna togs direkt från patientens kateter för att sedan i laboratorium undersökas för att se bland annat hur bakterietillväxten påverkades av antibiotikabehandlingen.

Studien visar att de antibiotikatoleranta enterokockerna motsvarade 42 procent av bakteriemängden, vilket är ovanligt mycket. Vanliga urinvägsbakterier är mycket mer snabbväxande men också lättare att behandla. Det forskarna upptäckte var att enterokockerna utgjorde ett skydd för de andra bakterierna. Det innebär att de mer lättbehandlade bakte-

rierna inte nåddes av antibiotikabehandlingen så länge enterokockerna var kvar.

– De vanligare bakterierna började dyka upp när enterokockerna hade etablerat sig. Och det pågick även under pågående antibiotikabehandling. Med andra ord kunde annars lättbehandlade bakterier – som inte är resistenta – vara kvar i patienten utan att påverkas av antibiotikabehandlingen, om enterokockerna var där samtidigt, säger Philip Karlsson.

– Vi vet ännu inte på vilket sätt som enterokockerna utgör ett skydd för de andra bakterierna. Men vi hoppas att våra resultat kan öka kunskapen om antibiotikans påverkan och enterokockernas roll i förloppet av urinvägsinfektioner, och på sikt förbättra rutinerna för att undvika att de uppstår, säger Philip Karlsson.

Info Express

Källa: Uppsala universitet

Billackering i Toppklass

Ubilack

Billackering i mästarclass
Hjälp med skadan?

Drop-in skadebesiktning
Tel. 040-942573
E-mail: info@ubilack.se
Webb: www.ubilack.se

Välkommen till Autoexperten!

Hos oss hittar du reservdelar, tillbehör och vertyg till din bil, lastbil, mc, husvagn eller båt.

AUTOEXPERTEN I LUND
Nöbbelövs Mossaväg 3, 226 60 Lund
Telefon: 046-30 57 30

AUTOEXPERTEN I MALMÖ
Lundavägen 143, 212 24 Malmö
Telefon: 040-21 03 30

AUTOEXPERTEN I HELSINGBORG
Muskötgatan 4, 254 66 Helsingborg
Telefon: 042-38 61 60

Autoexperten

Eriks

Biluthyrning

0736 - 577 577 ERIKS-BILUTHYRNING.SE

MINIBUSSAR | SKÅPBILAR | LÄTTA LASTBILAR

**GÅR DU I
SÄLJTANKAR?
VI KÖPER DIN BIL**

VELLINGE
BILBOLAG

www.vellingebilbolag.com

040-41 22 10

Terminalgatan 11 • 235 39 vellinge

Metallskrot kan bli el - forskare hoppas på en testanläggning i Skåne

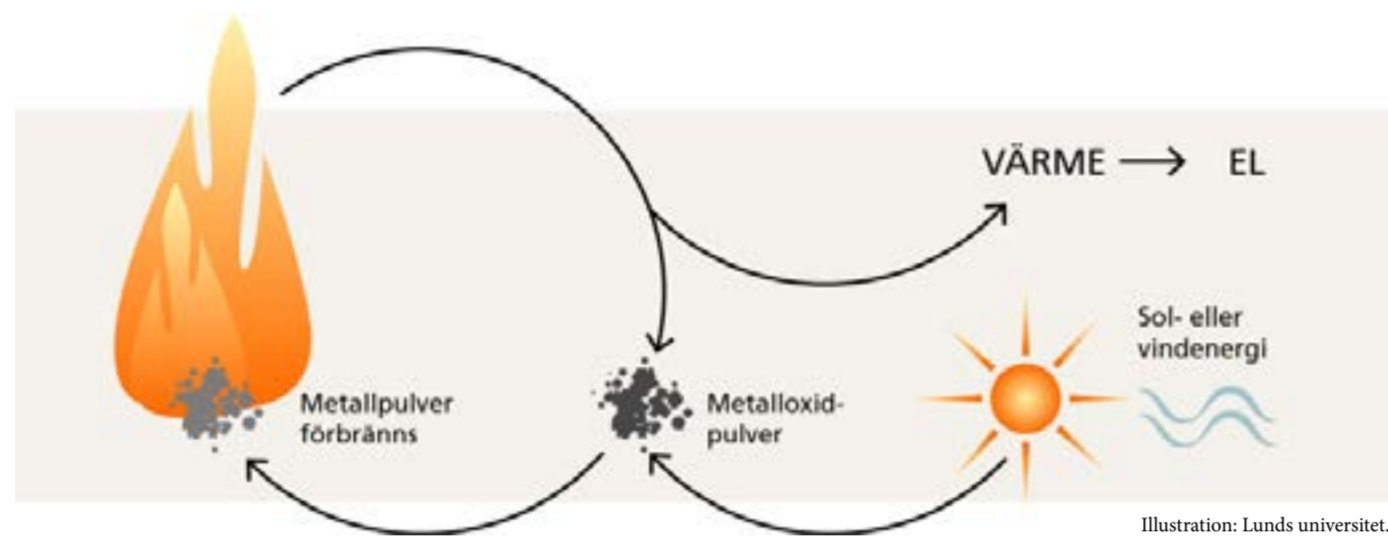

Illustration: Lunds universitet.

■ Jordklotet är fullt av järn och aluminium. Metallerna finns i jordskorpan eller som skrot lite varstans. Förbränningsforskare vid Lunds Tekniska Högskola har börjat inse att dessa vanliga metaller fungerar alldeles utmärkt att förbränna för att göra el och värme av. Med hjälp av sol- eller vindenergi kan det oxiderade pulvret sedan bli vanlig metall igen. Enligt forskarna är processen säker, billig och fossilfri. De hoppas på en testanläggning i Sydsverige där elproduktionen behöver byggas ut.

Vid Lunds universitet finns en forskargrupp som hör till världseliten när det gäller förbränning. De vet i detalj vad som sker när fossila och biobaserade material oxideras och förvandlas till värme – och därmed hur processen kan effektiviseras.

sammans med några forskargrupper i Tyskland, Kanada och Holland har de landat i slutsatsen att dessa vanliga metaller är så pass lovande som både energikälla och energibärande att de skulle kunna fungera som ett inslag i energiförsörjningen.

Sedan några år har de med sina laserstrålar och höghastighetskameror även börjat studera brinnande metaller, främst järn och aluminium, och har redan hunnit publicera ett stort antal vetenskapliga artiklar inom området.

Varför detta nyvakna intresse? Jo, till-

Billig, vanlig, säker, fossilfri och går att återanvända

Det finns flera fördelar med metallförbränning, enligt Aldén. Den släpper varken ut koldioxid eller skadligt sot. Den är också billig och säker att använda.

Och inte minst går det att återanvända det som blir kvar efter att metallen förbränts och värmen tagits om hand. Med hjälp av sol- eller vindenergi kan det oxiderade metallpulvret tas om hand och återskapas till sin ursprungsform.

Bättre än vätgas för att lagra energi

Behovet av energilagring växer i takt med att andelen oplanerbar el från vind- och solkraft växer. När det är blåsigt eller soligt finns ett överskott av energi som bör användas till att bygga upp ett lager för dagar då tillgången till grön energi är sämre.

I samband med andelen väderberoende el växer sätt stora förhoppningar till att använda vätgas som energilager. Vätgasen behövs, men enligt Marcus Aldén har metaller flera fördelar för att lagra energi.

– Eftersom vätgas har ett så lågt ener-

giinnehåll behöver man öka trycket när det ska lagras. Det medför ökade kostnader och skärper säkerhetskravet för lagring och transport, säger han.

Hoppas på anläggning i Barsebäck

Forskningen tog sin början år 2019 då Marcus Aldén fick 34 miljoner från Knut och Alice Wallenbergs stiftelse för studier av förnybara bränslen, förutom metaller även biomassa och ammoniak. Sedan dess har han och kollegan Zhongshan Li, också professor i förbränningsfysik, publicerat sju vetenskapliga artiklar inom området.

– Det har tagit skruv ordentligt sedan dess. Vi kan fortsätta och publicera vetenskapliga artiklar, så vi har egentligen inget egenintresse i att skala upp tekniken. Men med tanke på dagens aktuella energidiskussioner och att Sydsverige snabbt behöver mer egen elproduktion ser vi en möjlighet att testa tekniken i större skala.

– Varför inte i Barsebäck, där man talat om att bygga ett energicenter? föreslår han.

Metaller driver ett ölbryggeri

Kollegorna i holländska Eindhoven, som också forskar om metallförbränning, har inte publicerat lika många artiklar som kollegorna i Lund.

Däremot testar de tekniken i mer tillämpbar skala. Just nu bygger de en testanläggning i ett ölbryggeri där bryggeriets el och värme kommer från förbränning av järnpartiklar. Ungefär som ett litet kolkraftverk men där kolet är utbytt mot järn.

– Något liknande i Skåne och Sverige vore spännande, säger Marcus Aldén.

Info Express
E: hello@infoexpress.se
Källa: Lunds universitet

Studie visar att "ofarlig" fetma är en myt

■ Ny forskning ger starka belegg för att så kallad "ofarlig" fetma är en myt. Personer med fetma, men som inte har några andra riskfaktorer för hjärt-kärlsjukdom, har en ökad risk för förträngningar i hjärtats kranskärl jämfört med normalviktiga personer. Det visar resultat från befolkningsstudien Scapis.

Ny forskning ger starka belegg för att så kallad "ofarlig" fetma är en myt. Personer med fetma, men som inte har några andra riskfaktorer för hjärt-kärlsjukdom, har en ökad risk för förträngningar i hjärtats kranskärl jämfört med normalviktiga personer. Det visar resultat från befolkningsstudien Scapis.

– Det här är ytterligare en spik i kistan för den vanliga missuppfattningen att det finns "ofarlig" fetma. Studien visar att personer med fetma, men utan andra riskfaktorer för hjärt-kärlsjukdom, har en ökad risk för åderförkalkning i hjärtats kranskärl. Något som vi vet kan leda till hjärtinfarkt, säger Lars Lind, professor i medicin vid Uppsala universitet, som är huvudförfattare till studien.

För cirka 15 år sedan lanserade forskare i Kanada uttrycket "metabolt frisk fetma". Teorin handlar om personer med fetma, men som inte har några andra riskfaktorer för hjärt-kärlsjukdom, såsom högt blodtryck, blodfettssubstanser, diabetes eller prediabetes. Enligt teorin har denna grupp inte någon ökad risk för hjärt-kärlsjukdom, ett anta-

gande som fick stöd i initiala studier. Senare studier har dock visat att personer med "metabolt frisk fetma" visst har en ökad risk för hjärt-kärlsjukdom, men att det tar längre tid för dessa sjukdomar att utvecklas än hos individer med både fetma och andra riskfaktorer.

Undersökt kranskärlen med datortomografi

För att ytterligare studera detta fenomen har Lars Lind och hans forskarkollegor undersökt kranskärlen hos 23 674 kvinnor och män mellan 50 och 64 år med hjälp av datortomografi. Samtliga deltagare ingår i den stora befolkningsstudien Scapis. Personer med fetma, men utan andra kända riskfaktorer för hjärt-kärlsjukdom, jämfördes sedan med normalviktiga personer som inte heller hade några riskfaktorer för hjärt-kärlsjukdom.

Studien visade att personer med fetma hade högre grad av förträngningar i hjärtans kranskärl jämfört med normalviktiga. Hotande förträngningar i kranskärlen, som riskerar att leda till kärkramp eller hjärtinfarkt, var betyd-

Bild av Julia Larson/Pexels

ligt vanligare hos individer med fetma än hos normalviktiga.

Samarbete mellan sex universitetssjukhus

Scapis är en svensk befolkningsstudie som rekryterar och utreder hjärt- och lungstatus på 30 000 slumpvis utvalda kvinnor och män mellan 50 och 64 år. Syftet är att kunna identifiera individuella risker för hjärtsjukdomar och

förhindra dem innan de uppstår. Studien är ett samarbete mellan sex universitetssjukhus i Sverige (i Göteborg, Linköping, Malmö, Stockholm, Umeå och Uppsala) och finansieras främst av Hjärt-Lungfonden.

Info Express
E: hello@infoexpress.se
Källa: Uppsala universitet-Annica Hult

WWW.VAXKASSETTER.SE

MASSAGEOLJA

SKANNA OCH VÄLJ DIN ►

20% RABATT PÅ ALLA KÖK OCH 15 000 KR RABATT PÅ VITVAROR!

20% RABATT PÅ ALLA KÖK OCH 15 000 KR RABATT PÅ VITVAROR!

Just nu har vi på Ballingslöv en fantastisk kökskampanj - 20% rabatt på kök och 15 000 kr rabatt på vitvaror. Vi erbjuder även 20% rabatt på badrum och förvaring samt förmånlig finansiering på ditt köp*.

Läs mer om kampanjen, våra senaste produktnyheter, boka ett möte i butiken eller ett videomöte på ballingslov.se

*Erbjudanden gäller 13/2-26/3. Kök: Vid köp av köksnickerier för minst 90 000 kr. Vitvaror: Vid köp av minst 4 vitvaror från Ballingslövs utvalda vitvarusortiment.

Ballingslöv® | Svågertorp

Drakagatan 2 Malmö, Tel 040-37 78 90, www.ballingslov.se
ÖPPET: Måndag - fredag 10.00-18.00, lördag 10.00-15.00

Vaccintveksamhet största utmaningen vid HPV-vaccineringen

Bild av Gustavo Fring/Pexels

■ I Sverige har skolsköterskorna en nyckelroll i vaccinationsprogrammet mot HPV. I en ny studie har forskare vid Uppsala universitet intervjuat skolsköterskor kring vilka utmaningar de upplever med uppgiften. De mångfasetterade orsakerna till vaccintveksamhet lyftes som det svåraste att hantera.

Idag erbjuds alla barn i femte klass vaccination mot humant papillomvirus (HPV). Vaccinationen förebygger effektivt både könsvärtor (kondylom) och HPV-orsakad cancer. HPV-infektioner orsakar fem procent av alla världens cancerfall årligen och om tillräckligt många vaccineras mot HPV innan de

blivit sexuellt aktiva skulle det gå att utrota livmoderhalscancer. Tyvärr är det klart färre barn som vaccineras mot HPV i jämförelse med de andra vaccinationerna som ingår i barnvaccinationsprogrammet. Motstånd eller tveksamhet inför rekommenderade och tillgängliga vacciner är ett växande folkhälsoproblem.

I Sverige har skolsköterskorna en nyckelroll eftersom de är ansvariga för alla aspekter av HPV-vaccinationen och syftet med den nya studien var att höra skolsköterskornas perspektiv. Forskarna intervjuade 35 skolsköterskor i 9 olika kommuner.

Kommunikation med föräldrar
Huvudproblemet från skolsköterskornas perspektiv är de många olika orsakerna till vaccintveksamhet. Att kommunicera med föräldrar som antingen är skeptiska till vacciner över huvudet taget eller som är tveksamma på grund av moraliska eller religiösa värderingar upplevdes som särskilt utmanande. Det handlar ju om en sexuellt överförbar sjukdom. Skolsköterskorna var osäkra över gränserna för deras professionella ansvar. De beskrev sin roll som självständig och arbetet med att följda upp tveksamhet till vaccinationen berodde till stor del på egna initiativ. I praktiken kan det leda till att man tvekar och undviker att ta kontakt med tveksamma föräldrar för att inte vara påträngande.

Skolsköterskorna tyckte att det saknades stöd och riktlinjer, inte minst vad gäller hur man bäst stödjer barnets rätt att delta i vaccinationsbeslutet. Enligt barnkonventionen, som är lag i Sverige, har barn rätt att delta i beslut som gäller deras framtida hälsa. Andra problem var hur man hjälper barn med spruträdsla och hur man stöttar barn som på grund av föräldrarnas motstånd inte vaccinerats. Att skapa en trygg miljö för det individuella barnet i samband med vaccination ansågs vara extra viktigt.

– Vår studie bekräftar bilden av att skolsköterskornas insatser är avgörande för att det skolbaserade vaccinationsprogrammet mot HPV ska vara framgångsrikt. Vi ser att skolsköterskor, särskilt de som är nya i sin roll skulle ha nytta av tydligare stöd, riktlinjer och utbildning i arbetet med att bemöta vaccintveksamma föräldrar, säger Ida Enskär, sjuksköterska och doktorand vid institutionen för kvinnors och barns hälsa vid Uppsala universitet.

Komplex och långvarig arbete
Forskarna konstaterar att bemötandet av vaccintveksamhet ofta är ett komplext och långsiktigt arbete och att det därför viktigt att stärka elevhälsan och stödja skolsköterskornas arbete. De framhåller också att det utifrån barnens och föräldrarnas perspektiv är viktigt att vården som erbjuds är jämlik, vilket inkluderar rätt till evidensbaserad och transparent information om vacciner av samma kvalitet oavsett var i Sverige man bor.

Studien har bedrivits inom projektet Ett steg mot utrotandet av livmoderhalscancer – utvecklandet och implementerandet av en undervisningsintervention bland skolbarn i regioner med låg HPV-vaccinationstäckning.

Info Express
E: hello@infoexpress.se
Källa: Uppsala universitet
-Linda Koffmar

Ny forskning om föräldrars våld mot barn och stöd till utsatta barn

■ Varje barn har rätt till en trygg uppväxt fri från alla former av våld. Trots det är våld mot barn fortfarande ett stort folkhälsoproblem. I två studier genomförda av forskare från Karlstads universitet har förekomsten av olika former av våld mot barn, partnervåld, attityder till våld i uppfostringsstämning samt risk- och skyddsfaktorer för våld undersökts. Intervjuer med föräldrar till våldsutsatta barn om deras erfarenheter av stöd har också genomförts.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset fick i uppdrag av regeringen att genomföra en föräldraundersökning om föräldraskap, våld och stöd. I kartläggningen "Föräldraskap, våld och stöd – en nationell kartläggning" har 985 av 4000 föräldrar till barn i åldern 1–12 år svarat på frågor om våld mot sina barn, partnervåld och attityder till våld i uppfostringsfrågor. De har också svarat på frågor om ekonomi, hälsa och föräldraskap.

– Våld mot barn går att förebygga, säger Carolina Jernbro, lektor i folkhälsovetenskap vid Karlstads universitet och huvudansvarig för studien. Genom mer kunskap om förekomst, samt risk- och skyddsfaktorer kan relevanta förebyggande åtgärder sättas in. I och med att samhället kontinuerligt förändras

är det viktigt att uppföljningar av förekomsten av våld mot barn i Sverige genomförs regelbundet för att se om våldet ökar eller ändrar karaktär och för att söka ny kunskap kring risk- och skyddsfaktorer.

En fjärdedel hade använt någon form av våld

Studien visar också att dålig ekonomi, riskbruk av alkohol och föräldrarnas utsatthet som barn, eller våld i nära relation, ökar risken för våld mot barn. En fjärdedel av föräldrarna hade använt någon form av våld mot sina barn, det senaste året. Det inkluderar fysiskt och psykiskt våld samt försummelse. Psykiskt våld och försummelse är de vanligaste formerna av våld som föräldrar använder. Psykiskt våld kan till exempel innebära hot om fysiskt våld

Bild av Cheryl Holt from Pixabay

mot barnet eller hot om att lämna bort eller låsa barnet ute från hemmet. Det kan också vara att slå eller kasta sönder något framför barnet.

– Jag hoppas att utbildning om våld mot barn blir obligatorisk inom utbildningar som förskolläraryrket och lärarprogrammet runt om på landets lärosäten. Här på Karlstads universitet föreläser jag om våld i flera kurser., säger Carolina Jernbro.

Den andra studien fokuserar på föräldrarnas erfarenheter när ett barn har utsatts för våld eller sexuella övergrepp av en jämnårig, en partner till föräldern eller en förälder. Det genomfördes intervjuer med 14 föräldrar till våldsutsatta barn om deras erfarenheter av stöd. Det visade på ett stort behov av en tydlig insatskedja och stödinsatser till barnen – något som påfallande ofta saknades.

– Det var vanligt att föräldrarna uttryckte en brist på kunskap kring vilket stöd som fanns tillgängligt för dem och

deras barn, säger Carolina Jernbro.

Stort behov av stöd

Det var vanligast att föräldrarna hade hört talas om barn och ungdomspsykiatri, BUP och sökte stöd där. När de avvisade därifrån visste inte föräldrarna var de skulle vända sig.

– Det bästa är om man tidigt kunde identifiera föräldrar med de här problemen och kunna stötta dem innan barnet är fött eller när det är väldigt litet, säger Carolina Jernbro. Det är tydligt att föräldraskapsstöd behövs, både riktat och generellt. Var femte förälder i studien hade haft behov av professionellt stöd i föräldraskapet, framför allt föräldrar som hade ett barn med funktionsnedsättning och ensamstående föräldrar.

Barnkonventionen är tydlig – alla barn ska skyddas från alla former av våld och de har rätt till insatser vid behov.

Info Express
E: hello@infoexpress.se
Källa: Karlstads universitet

WWW.VAXKASSETTER.SE

BRILLIANT

IMPRESSIVE
REJUVENATION EFFECTS

PERFECT CODE

TURN BACK THE TIME

Avståndet till mataffären har ökat i 15 av 21 län

Bild av Sean-Paul McKee/Pexels

■ För att skapa en hållbar regional utveckling krävs en ökad livskvalitet i alla delar av landet. Det finns stora skillnader i tillgång till service och tjänster i olika delar av landet och städer har givna fördelar.

Under den senaste 10 årsperioden har avstånd till dagligvarubutiker ökat i 15 av 21 län. Omstruktureringar inom handeln slår ofta hårdare mot glesbyrådsområden, eftersom det sällan

finns andra alternativ. Digitalisering och kontantlösa betalningsalternativ har möjliggjort för obemannade livsmedelsbutiker, och en sådan utveckling kan i slutändan vara positiv för

servicetillgängligheten i hela Sverige.

En liknande utveckling återfinns även för offentliga stödfunktioner. Det höga effektiviseringsstrycket inom hela den offentliga sektorn har lett till att många platser i Sverige blivit av med offentlig verksamhet och servicefunktioner. Antal privata och offentliga tjänster och funktioner är i grova drag proportionerliga med invånarantalet. En ökad digital mognad kan möjliggöra att tillgängligheten för vissa offentliga tjänster ökar, även på de platser som kännetecknas av långa avstånd till tätbebyggelse.

En digital utveckling förutsätter att alla delar av landet har god tillgång till höghastighetsinternet. Sverige har generellt en välutbyggd infrastruktur för dataöverföring och bredband. Dock förekommer det vissa regionala skillnader, samt skillnader mellan olika kommuntyper.

För att människor ska kunna bo, verka och leva i alla delar av Sverige behöver vissa allmänna förutsättningar råda. Städer har i många avseenden fördelar av tätet och storlek som resulterar i en bättre utbyggd infrastruktur och ett större utbud av tjänster, jobb och offentliga funktioner. För att andra delar av landet också ska kunna ha någorlunda likvärdiga förutsättningar för utveckling och tillväxt behövs infrastruktur som över-

bryggar avstånd till marknader och en tillgänglig service av olika slag. Hur attraktiv en plats är att bosätta sig på beror på tillgång till service och funktioner, och vilken livskvalitet personen kan förvänta sig.

Ett nytt sätt att mäta tillväxt med BRP+

Service och bredband är viktiga samhällsfunktioner både lokalt och regionalt. Men platsens kvalitet består också av mjuka värden som människornas tillit, företagsanda och hälsa. Ett sätt att spegla en bredare syn på den lokala utvecklingen är genom BRP+, som är ett verktyg för att analysera olika aspekter av livskvalitet. Detta för att ge en helhetsbild av hälsa, arbete, miljö och ett antal andra viktiga områden.

Generellt är det relativt små skillnader mellan länen, men landsbygdskommuner har i genomsnitt en lägre livskvalitet. För perioden 2015–2020 har indikatorvärdet ökat för de flesta länen och kommuntyperna, samtidigt som skillnaden mellan länen också ökat. BRP+ kan således ge insikt i regioners och kommuners styrkor och svagheter, och kan användas i arbetet med livskvalitet och platsers attraktivitet, vilket kan vara viktigt i det lokala utvecklingsarbetet.

Info Express
Källa: Tillväxtverket

Vad krävs för hållbar regional utveckling?

■ Ny rapport från Tillväxtverket ger en bild av vad en hållbar regional utveckling kan innebära och diskuterar de utmaningar och möjligheter som finns för att uppnå den.

För att Sverige ska kunna möta framtidens utmaningar och skapa förutsättningar för hållbar regional utveckling, med likvärdiga möjligheter att bo, verka och leva i hela landet behöver vi ha ett ökat fokus på utveckling där de ekonomiska, miljömässiga och sociala områdena samspekar.

För det behövs en sammanhållen bild över läget och trender för den regionala utvecklingen. I rapporten Tillstånd och trender 2022 har vi samlat statistik från Statistiska Centralbyrån, gått igenom forskning och samlat relevanta underlag och analyser från Tillväxtverket och andra myndigheter.

- En långsiktigt hållbar utveckling kräver ett ökat helhetsperspektiv. En möjlig framtida utveckling kan därför vara att det övergripande målet inte längre endast är ekonomisk tillväxt, utan att man i stället främst eftersträvar en hållbar regional förbättring, säger analytiker Elias Olofsson som är en av författarna bakom rapporten.

Rapporten beskriver tre områden

Vi har valt att dela in rapporten i tre tematiska delar. Mot en hållbar utveckling, Territoriella förutsättningar och Regional konkurrenskraft. En genomgående tanke i rapporten är att försöka ha ett företagsperspektiv, och då främst fokusera på vad utvecklingen innebär för små- till medelstora företag.

Rapporten belyser bland annat att landsbygdskommuner i samtliga län har en högre andel äldre än andra kommuntyper. Samtidigt förekommer regionala skillnader mellan länen gällande befolkningens ålderstruktur. En hög och ojämn fördelning av äldre, både inom och mellan län, utgör hinder för hållbar regional samhällsutveckling. Detta skapar även problem på arbetsmarknaden då tillgången till arbetskraft sjunkit i många delar av landet.

Samhället och näringslivet står även

Öresundsregionene. Bild av Entbert/Creative commons

inför en stor omställning, vilket kommer kräva betydande ansträngningar för att lyckas. Denna utveckling medför dock även nya möjligheter, inte minst för svenska företags förmåga att konkurrera internationellt. Var och hur varor och tjänster produceras kommer att öka i betydelse, vilket medför att klimatsmarta svenska lösningar kan utgöra livskraftiga alternativ till varor från lågkostnadsländer. En ökad elektrifiering är en förutsättning för denna utveckling.

En långsiktigt hållbar utveckling måste även ta hänsyn till att förutsättningar kan skilja sig åt mellan olika landsdelar. Ett mer holistiskt angreppssätt, både på riksplan och lokalt, kommer därför krävas för att skapa en stabil grund från vilket näringslivet kan verka.

Info Express
E: hello@infoexpress.se
Källa: Tillväxtverket

Garner

Rätsticken
Din glada garnbutik i Malmö

Tillbehör

Garn och stickmönster i Malmö

Här hittar du en mängd garn av viltvårdade märken, från Järve och Sandnes garn från Malmö till Svarta Fåret. Med olika kvaliteter och varierande priser finns det garn för alla tillfällen och alla sorters stickare.

Rätsticken är till för alla stickarna i Malmö med omnejd. Vi har inte bara garn och stickmönster, utan alla de tillbehör som den moderna stickentusiasterna behöver. Till oss kan du alltid komma in om du letar inspiration, behöver hjälp med att hitta rätt garn eller fastnat i mönstret. Som kund kan du räkna med att få all den hjälp du behöver, därför har vi även en fysisk butik du kan besöka. Kom in till oss för att betanisera bland nyttan! Om du önskar ett komplement till Järve eller något av våra andra märken så ses vi till att ta in det åt dig, låsare om du saknar ett visst garn eller färg. Välkommen till oss på Rätsticken redan idag!

Adress
Regementsgatan 84
217 51 Malmö
Telefon: 040-26 94 46
E-mail: info@ratsticken.se

Öppettider
Mån -Fre 10.00-18.00
Lör 10.00-14.00

Däckcenter
i Vellinge

Byt däck i Vellinge
Rätt däckverkstad för ditt däckbyte

Adress: Fabriksgatan 3, 235 32 Vellinge
Tel: 040-42 00 52 | E-post: info@dackcenter.se

min cykel

Min Cykel Helsingborg AB • 042-12 20 40 • www.mincykel.se

Vi reparerar och servar de flest förekommande cykelmärken och modeller, även lådcyklar.

Grundservice-standardcykel: **395 :-**
El-cykelservice inkl. motor: **1195:-**
Lådcykel-service **1295:-**

Öppettider vardagar: 10 - 18, Lör. 10 - 16, Sön. Stängt

SKRÄDDERI & KEMTVÄTT

Djäknegatan 2 21135, Malmö | Tel. 040 54 54 54 | Mob. 076 167 0444 | E-post: info@milano-se.com | Webb: milano-se.com

Experter på kemtvätt och reparationer av textil, skinn, päls, mocka, väskor sömnad.

Lemans
guldsmedja

Försäljning av handgjorda smycken.
Smyckedesign och reparationer och omarbetning av smycken.

Polisvägen 5A 23631 Höllviken | www.lemansguldsmedja.se | Tel. 040 43 04 50

Professionell kemtvätt i Höllviken

Tvärtteri
Vi erbjuder det allra mesta inom tvätt

Skomakeritjänster
Vi erbjuder olika typer skomakeritjänster

Skräddare
Vi utför alla typer av syreparationer m.m.

Personlig service är en självklarhet för oss

Videholms Allé 6, 236 31 Höllviken | 0766-45 61 80
Mån - Fre: 09 - 18 | Lör - Sön: stängt

Fler barn och unga vill byta kön – läkare är oroliga

Det var inte förrän 2017 som transgenerism inte längre betraktades som en psykisk störning i Danmark. Bild av Tumisu from Pixabay

■ De senaste åren har vi blivit mer noggranna med att behandla unga med könshormoner. Behandlingen ger bestående förändringar och man vet inte tillräckligt om den gynnsamma effekten och om det finns några som kan ångra behandlingen. Ett nytt forskningsprojekt ska ta reda på mer.

Aldrig har det varit mer acceptabelt för danska grundskoleelever att ta hänsyn till det kön de tilldelats vid födseln. Det gäller både pronomen och en faktisk medicinsk övergång till det motsatta könet.

Det kan ha känts som länge sedan, men det var först 2017 som transgenerism inte längre var en psykisk sjukdom i Danmark. Det skedde efter att västvärlden fram till 2010-talet i stort sett var överens om att det var en mänsklig rättighet att ha rätt att bli behandlad som transperson.

”Det handlade om att erkänna och avstigmatisera transgenerism. Det var viktigt och bra. Alla trodde att dessa barn behöver behandling för att de plågas. Det är nödvändigt, och det måste ske snabbt, säger Mette Ewers Haahr. Hon undervisar som docent i klinisk sexologi på läkarprogrammet vid Köpenhamns universitet. Hon en hel del om ämnet, men kanske inte riktigt tillräckligt.

Förutom att undervisa vid Köpenhamns universitet är hon även överläkare på Team for Gender Discom-

fort in young people på Sexologiska Kliniken på Rigshospitalet. Och här delar hon en oro med danska och internationella kollegor. ”De har gått från att erbjuda behandling till många till att ha ett mer försiktigt förhållningssätt i flera europeiska länder, t.ex. i Sverige. I Danmark behandlade vi också färre unga förra året. Antalet sökande för behandling har ökat jämfört med förra året, säger hon.

”Vi vill försäkra oss om att vi inte kommer att behandla någon vars sexuella obehag är kortvarigt. Därför behöver vi också ta reda på om det för vissa unga också finns något psykosocialt, som ett ungdomsfenomen, som spelar in i deras önskan om behandling. -Mette Ewers Haahr, klinisk docent och överläkare.

De barn och unga som kommer till Sexologiska kliniken är mellan 10 och 18 år. Som ung kan man antingen få stopphormoner, som måste ordineras, precis efter att puberteten har börjat, och som stoppar puberteten. Eller så

kan man få det motsatta könshormonet av det kön som blev tilldelat vid födseln.

Anledningen till det försiktiga tillvägagångssättet är att man faktiskt inte vet så mycket om den gynnsamma effekten och varför vissa unga slutar eller ångrar behandlingen. Man vet inte heller hur många det är eller vilka de är och vad man skulle kunna göra för att hjälpa dem så att de inte hamnar i den situationen.

”Det är säkert en liten andel som definitivt ångrar behandlingen. Men vi vet inte så mycket om dem, säger Mette Ewers Haahr.

”Det särskilt allvarliga är att det är en väldigt speciell medicinsk behandling. Könshormoner orsakar bestående förändringar i kroppen, vilket gör att du inte bara kan gå tillbaka till ”den du var”. Det finns inte särskilt många mediciner som gör det.”

Majoriteten av ungdomarna tilldelades flicka som kön vid födseln
Tillsammans med sina kollegor har hon beviljats ett forskningsprojekt som ska undersöka alla de barn och unga som remitterats via vården de senaste sex åren. Projektet undersöker barnens ålder, var de kommer ifrån i alndet, om de trivs, om de går i skolan, om de har kompisar, om de har problem med mental ohälsa och när deras könsbesvär och kroppsbesvär började.

”Syftet är att kategorisera barn och unga som söker vård. Det unika i Danmark är att vi har ett nationellt

Vad är transgenerism?
Transgenerism innebär att det finns en diskrepans mellan ens könsidentitet och de könsrelaterade tecknen på ens kropp. Könsidentiteten blir en inre upplevelse av vilket kön man har.

Källa: Sexologikliniken.

centrum. Det gör att vi får data från hela landet och därmed har vi en nationell datasamling som beskriver alla som har sökt den här hjälpen, säger Mette Ewers Haahr.

”Projektet har ett omvänt syfte och vi har även planerat en uppföljning, det vill säga hur det har gått för patienterna som har deltagit i studien. Det gäller de som inte har fått behandling, de som fått behandling, och de som kommit för att reflektera.”

Oron som Mette Ewers Haahr delar med sina internationella kollegor är också att det är många som har en relativt kort varaktighet av sexuellt obehag. Det kan vara några av dem som i efterhand ångrar en behandling som har gett dem förändringar i kroppen som består och som de får leva med resten av livet. Men det kan också vara så att oron är ogrundad och det rätta att göra är att behandla dem.

”Vi vill försäkra oss om att vi inte kommer att behandla någon vars sexuella obehag är kortvarigt. Därför behöver vi också ta reda på om det för vissa unga också finns något psykosocialt, som ett ungdomsfenomen, som spelar in i deras behandlingsbegär, säger hon.

”Komplexiteten hos denna grupp människor ökar när vi tittar på data för pubertetsgruppen. Till skillnad från de barn som söker behandling är det stor skillnad på vem i pubertetsgruppen som söker behandling”, säger Mette Ewers Haahr.

Teamet i Danmark har, i linje med erfarenheterna från andra länder, en övertikt av biologiska tejer, det vill säga de som tilldelats könet flicka vid födseln, som söker behandling med könshormoner. 2021 var fördelningen 80-20 och 2022 var den 70-30.

”Det är en väldigt stor skillnad som vi kommer att behöva undersöka i forskningen”, säger Mette Ewers Haahr.

Projektet stöds med medel från Sygesikring Danmark och är förankrat i Team for Gender Discomfort for young people, inklusive Sexologiska kliniken på Rigshospitalet.

Info Express
E: hello@infoexpress.se
Källa: Köpenhamns universitet

Potential för elflyg i Norden enligt ny rapport

■ Små eldrivna flygplan med upp till 30 passagerare som trafikerar ruten mellan Bornholm och Kristianstad? Eller mellan Aarhus och Göteborg? Det kan bli en verklighet i framtiden om man ser till att det finns restidsvinster jämfört med hur lång tid det tar att transportera sig med bil eller kollektivtrafik. Det konstateras i en tillgänglighetsstudie som Nordregio har tagit fram. Ännu har ingen utvecklat ett elflyg som kan transportera passagerare på längre sträckor, men enligt flygplansutvecklaren Heart Aerospace räknar de med att ha ett 30-sitsigt plan färdigt år 2028 och bland annat SAS står redo att beställa planen.

Norden konstateras i rapporten från Nordregio vara en framtida möjlig testbädd för elflygtrafik eftersom många områden är svåra att nå utan att behöva korsa vatten eller andra hinder på land. Dessutom är passagerarunderlaget begränsat vilket möjliggör för små eldrivna flygplan med upp till 30 passagerare, samtidigt som avståndet mellan de regionala centren är relativt korta. Ett första generationens elflyg bedöms kunna flyga i mellan 200-400 kilometer på en laddning.

Det konstateras i en rapport från Nordregio, som har tittat på var det

Elflyg kan om några år vara i trafik mellan nordiska städer. Flygplansutvecklaren Heart Aerospace ska bygga en ny fabrik för tillverkning av elflyg i Göteborg med planerad leverans av de första planen 2028. Illustration: Heart Aerospace

skulle kunna vara effektivt att ha elflygstrafik i framtiden sett till restidsvinster. Totalt identifieras 203 rutter ge kortare restid jämfört med bil eller kollektivtrafik idag. Ur ett dansk-svenskt perspektiv skulle det enligt rapporten framför allt vara gynnsamt med flygtrafik mellan Rønne på Bornholm och svenska orter som Kristianstad, Växjö, Kalmar och Landskrona. Även Aarhus och Aal-

borg skulle kunna sammanlänkas med Göteborg, Helsingborg, Halmstad och Landskrona på svenska västkusten. Nordregio kommer i fortsatta studier bland annat att titta på vad elflygstrafiken skulle kunna ha för påverkan på arbetsmarknaden i olika områden.

Info Express
E: hello@infoexpress.se
Källa: News Øresund

Välkommen till Malmös och Helsingborgs

GODASTE BUTIKER!

ÖVER 800 OLIKA SORTER LÖSGODIS!

DELICATO OUTLET OCH STORT GLASSCAFÉ!

MILK-SHAKES! SLUSH & LÄSK! SNACKS! KAFFE & CHOKLAD! KUL-GLASS! MJUK-GLASS!

DELICATO outlet

KANDYZ

Topplocksgatan 9F Malmö • 040-62 81 311 • Må-Sö 11-20 • www.kandyz.se/toftanas
Hävertgatan 33 Helsingborg • 042-442 48 96 • Sö-On 11-19, To-Lö 10-20 • www.kandyz.se/helsingborg

glasögonmagasinet

**REA UTVALDA MÄRKES-
BÅGAR UPP TILL 80 %**

Gäller så långt lagret räcker. Tom 12/3.

Hela familjens optiker!

2:A PARET 1/2 PRISET!

Gäller billigaste paret vid köp av kompletta glasögon från samma recept. Erbjudandet kan inte kombineras med andra paketpriser.

**KOSTNADSFRI
SYNUNDERSÖKNING
VID KÖP AV GLASÖGON**

Värde 395 kr. Utförs av legitimerad optiker.

KOSTNADSFRI DELBETALNING

Vi erbjuder avgiftsfri betalning!
Effektiv ränta vid 10 000 kr är
0% vid 10 månaders avbetalning.

- ✓ Ingen uppläggningsavgift
- ✓ Ingen ränta
- ✓ Ingen aviavgift

Rösurs

**FÖR DIG SOM FYLLT 65:
1000 KR RABATT**

på valfria progressiva glasögon. Passa på!

glasögonmagasinet

Malmö Södra Förstadsgatan 121 Telefon: 040-828 88

Lund Lilla Tvärgatan 7, Tel: 046-13 99 98

Landskrona Östergatan 12, Tel: 0418-41 18 30

Helsingborg Bruksgatan 25, Tel: 042-18 38 88

www.glasogonmagasinet.se